

SPRAVODAJCA

ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

2/2023

MAREC-APRÍL 2023

ROČ. XLI

OBSAH

6 Úspešný absolvent Ján Bujňák

Fínska rodinná firma Peikko je najväčšou výrobnou pobočkou v rámci celej skupiny Peikko Group, ktorá v tomto roku obhájila titul Naj zamestnávateľ roka v kategórii stavebníctvo. Ján Bujňák nastúpil do firmy ako projektant spriahnutých oceľovo-betónových nosníkov. Rozprávali sme sa s absolventom Stavebnej fakulty SvF UNIZA, ktorý je viceprezidentom pre výskum a vývoj vo fínskom Lahti. O superstar svetovej architektúry, stretnutí s profesorom Muttonim, miliónových investíciách i spolupráci s UNIZA ...

OBSAH

- 3 EDITORIÁL
- 4 REKTORÁT INFORMUJE
- 5 OCEŇOVANIE VYSOKOŠKOLSKÝCH UČITEĽOV UNIZA
PRI PRÍLEŽITOSTI DŇA UČITEĽOV 2023
- 6 ROZHOVOR - ÚSPEŠNÝ ABSOLVENT JÁN BUJŇÁK
- 9 2. ROČNÍK ANKETY TOP UČITEĽ SJF UNIZA
- 9 NOVÍ PROFESORI
- 9 ZASADNUTIE AKADEMICKÉHO SENÁTU
- 10 STAVBA ROKA 2022 - ZMODERNIZOVANÝ ŽELEZNIČNÝ ÚSEK NA POVAŽÍ
- 11 STAVEBNÁ FAKULTA NA VELTRHU CONECO RACIOENERGIA 2023
- 12 DOD FEIT UNIZA
- 13 ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA PROJEKTU FILMS4EDU V CHORZOWE
- 13 AKREDITOVANÝ VZDELÁVACÍ KURZ ZASIELATEĽSTVO - ŠPEDIČNÝ EXPERT FIATA
- 14 AKTIVITY MEDZINÁRODNÉHO PROJEKTU ACESYRI
- 15 FAKULTA PEDAS DOD
- 16 ROZHOVOR S EMERITNÝM PROFESOROM KLIMOM
- 19 DEKRÉTY NOVÝCH EMERITNÝCH PROFESOROV SÚ ODOVZDANÉ
- 20 ETNOFILM 2022
- 20 ORGANIZÁTORI SEWER STREET FEST SA DELILI O ZÁŽITKY SO ŠTUDENTMI KMKD
- 21 KRITICKÉ SKÚMANIE OBRAZOV: KLÚČ K EFEKTÍVNEJ VIZUÁLNEJ GRAMOTNOSTI
- 21 NEXT GEN AI: DISKUSIA
- 22 JAPONSKÁ DELEGÁCIA NA KATEDRE SPOJOV
- 22 NÁVŠTEVA VEDCOV SLOVENSKÝCH UNIVERZÍT V IZRAELI
- 23 ANKETA - ŽENY VO VEDE
- 24 OŠTANÚ V NAŠICH SPOMIENKACH
- 24 POĎAKOVANIE KOLEKTÍVU UNIVERZITNEJ KNIŽNICE
- 25 ZAHRANIČNÁ STÁŽ DOKTORANDOV KMI SJF UNIZA
- 26 ANKETA EDISU-VYDAVATEĽSTVA UNIZA
- 27 ŠAMPIONÁT ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ALPSKOM LYŽOVANÍ A SNOUBORDINGU

16 Rozhovor s emeritným prof. Klimom

Pri príležitosti 70 rokov UNIZA sme sa zhovárali s prof. Ing. Martinom Klimom, PhD., emeritným profesorom FRI UNIZA. V súčasnosti sa zaoberá využitím neurónových sietí v rozhodovacích procesoch. V rozhovore spomína aj na ľudí, bez ktorých by jeho profesionálna dráha na katedre technickej kybernetiky nevznikla.

10 Stavba roka 2022 - zmodernizovaný železničný úsek na Považí

Modernizácia prvej etapy železničnej trate Púchov – Žilina v úseku Púchov – Považská Bystrica v dĺžke 16 km získala v súťaži Stavba roka 2022 hlavnú cenu v kategórii inžinierske stavby. Súčasťou úseku sú dvojkoľajné tunely Diel a Milochovo, ako aj mosty cez Nosický kanál a Nosický priehradu. Ide o historicky, investične aj technicky najnáročnejší projekt modernizácie železničnej trate, na ktorom sa podieľal aj kolektív Katedry stavebných konštrukcií a mostov Stavebnej fakulty UNIZA.

Vydáva:

Žilinská univerzita v Žiline

Redakcia:

výkonná redaktorka:

Mgr. Adriana Valentovičová,

foto: Cyril Králik,

grafika: Mgr. Andrej Kurečka,

predseda redakčnej rady:

prof. Ing. Jozef Ristvej, PhD., prorektor UNIZA.

Členovia redakčnej rady:

FPEDAS: doc. Ing. Jarmila Sosedová, PhD.,

SjF: prof. Ing. Eva Tillová, PhD.,

FEIT: doc. PaedDr. Peter Hockicko, PhD.,

SvF: Ing. Petra Bujňáková, PhD.,

FBI: Mgr. Valéria Moricová, PhD.,

FRI: doc. Mgr. Jakub Soviár, PhD.,

FHV: PhDr. Slavka Pitoňáková, PhD.,

Rektorát: Mgr. Adriana Valentovičová,

ÚTV: PaedDr. Ľudmila Malachová,

ÚCV: Ing. Martina Kardošová.

Foto na obálke:

Kristína Schmiesterová: Átrium SjF UNIZA

Príspevky posielajte na:

e-mail: spravodajca@uniza.sk

Uzavierka nasledujúceho čísla je

5. júna 2023

Vychádza ako dvojmesačník (okrem
prázdnin). **Nepredajné!**

Vyšlo: Apríl 2023

Tlač:

EDIS-vydavateľstvo UNIZA

Registrácia MK SR EV 4394/11

ISSN 1339-4134

**Redakcia si vyhradzuje právo
na úpravu rukopisov.**

Adresa vydavateľa: Univerzitná 8215/1,
010 26 Žilina, IČO: 00397563

ČÍTAJTE AJ ONLINE

EDITORIÁL

Anna Križanová
prorektor pre vzdelávanie UNIZA

Vážené kolegyně, kolegovia, študentky a študenti.

Svetový deň učiteľov (World Teachers' Day) alebo "slovenský", vlastne "československý" Deň učiteľov? Tým prvým bol organizáciou UNESCO v roku 1994 vyhlásený 5. október, aby niesol posolstvo Charty učiteľov prijatej v Paríži v roku 1966 na mimoriadnej medzivládnej konferencii o postavení učiteľov. Charty, ku ktorej pristúpila aj Slovenská republika. Charty, ktorá vyzdvihuje celospoločenský význam učiteľov, ktorá pripomína krajinám, ako majú podporovať učiteľov a vytvárať im vyhovujúce podmienky na prácu.

Tým druhým bol rozhodnutím československej vlády v r. 1955 ustanovený 28. marec, deň narodenia filozofa, teológa, spisovateľa a mysliteľa Jana Amosa Komenského v r. 1592 v českej obci Nivnice. 28. marec, ako Deň učiteľov, ako pripomenutie si a morálne ocenenie práce učiteľov.

Pravdepodobne už v tých rokoch 1955 v bývalom Československu a 1966 v Paríži bola potreba kompetentných a zainteresovaných poukázať na významnú a nenahraditeľnú prácu učiteľov. A táto potreba nestratila na svojej opodstatnenosti doposiaľ, pretože mnohé myšlienky Komenského a požiadavky Charty učiteľov nenašli uplatnenie dodnes. Akoby sa spoločnosť stále spolieha-

la, že práca učiteľa musí byť prirodzene pre neho samotného poslaním a záľubou, ktorú bude vykonávať za akýchkoľvek podmienok.

Asi nás vždy vedia rozladiť v letných prázdninových mesiacoch otázky od známych typu: „Čo robíte na univerzite, veď máte prázdniny?“. Títo ľudia logicky nepoznajú nám známy zákon o vysokých školách, kde sú popísané v § 75 v deviatich odsekoch povinnosti vysokoškolského učiteľa. Myslím si ale, že všetci sme svojou voľbou pracovať ako vysokoškolský učiteľ na našej univerzite („pôsobiaci na funkčných miestach profesor, hostujúci profesor, docent, odborný asistent, asistent a lektor“ – ako to popisuje spomínaný zákon) rovnako prijali aj uvedené povinnosti. Bola to voľba dobrovoľná a pre tých, ktorí sme ostali, aj voľba správna. Preto svoje zamestnanie berieme ako poslanie. Ale bez pocitu uznania spoločnosti sa aj takéto poslanie plní veľmi ťažko.

V ostatných rokoch je azda najväčšou záťažou pre vysokoškolského učiteľa, ale i študenta, neustály nárast byrokracie. Vnímame ju aj v ostatnom období pri toľko skloňovanom „zabezpečovaní kvality“. Je prirodzené, že mnohé opatrenia práve v tejto oblasti vyhodnocujeme ako nadmernú záťaž. Je prirodzené, že to nové, čo prináša vnútorný systém zabezpečovania kvality vzdelávania na našej univerzite, prijímame veľmi zdržanlivo a skepticky. Dajme mu však šancu, tento systém je v tejto podobe nový, vyvíja sa a postupne zefektívňuje tak, aby sme my všetci (lebo všetci sme na ňom zainteresovaní – pedagógovia i študenti) videli jeho prínos pre skvalitnenie našej práce a nie ako ďalší „byrokratický počin“.

V úvode som spomenula dve na pohľad nesúvisiace udalosti z pohľadu času a miesta, a predsa súvisiace z pohľadu významu a posolstva. Asi je dobré pripomínať si oba dátumy a minimálne sa v týchto dňoch zamyslieť nad potrebným a významným miestom nás, pedagógov, v spoločnosti. Lebo ak si nebudeme vážiť samých seba, nebude si nás vážiť ani naše okolie.

KIA SLOVAKIA NÁM DAROVALA VOZIDLO

Predstavitelia Kia Slovakia darovali Žilinskej univerzite vozidlo Sportage plug-in hybrid (PHEV). Vozidlo je vyrobené vo výrobnom závode v Teplicke nad Váhom. Bude slúžiť vedeckovýskumným pracovníkom a študentom viacerých odborov a fakúlt na oboznámenie sa s použitými materiálmi a technológiami. Umožní tak rozvoj vzdelávania podľa aktuálnych požiadaviek trhu. ●

UNIVERZITNÉ MAJSTROVSTVÁ

Už po 25-krát sa stretli naši študenti a zamestnanci na Majstrovstvách UNIZA v lyžovaní a snoubordingu. Ústav telesnej výchovy ich zorganizoval v Lyžiarskom stredisku Vrátna, ktoré je už legendárnym dejiskom našich univerzitných majstrovstiev. V tomto roku sa tu stretlo 114 pretekárov. Viac na strane 27. ●

University of Žilina
RANKED 401–500
FOR BUSINESS AND ECONOMICS

THE World University Rankings 2023
www.thewur.com

UNIZA ÚSPEŠNE OBSADILA DVE PRVÉ MIESTA NA SLOVENSKU

V rankingu THE World University Rankings by subject sme sa umiestnili na 1. mieste spomedzi slovenských univerzít v dvoch kategóriách - Business&Economics a Social Sciences. Rebríček univerzít Times Higher Education World University Ranking 2023 zahŕňa 1799 univerzít v 104 krajinách a regiónoch, čo z neho robí doteraz najväčšie a najrozmanitejšie hodnotenie univerzít.

Všetky hodnotenia vzhliadnete tu: <https://www.timeshighereducation.com/world-university...> ●

NÁVŠTEVA V RÁMCI PODUJATIA Z REGIÓNŮ DO SVETA

21. marca nás navštívila štátna tajomníčka Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí (MZVEZ) SR Ingrid Brocková a predsedníčka ŽSK Erika Jurinová v rámci podujatia "Z regiónov do sveta". ●

OCEŇOVANIE VYSOKOŠKOLSKÝCH UČITEĽOV UNIZA PRI PRÍLEŽITOSTI DŇA UČITEĽOV 2023

TEXT **RENÁTA ŠVARCOVÁ**, ODDELENIE PRE VZDELÁVANIE FOTO **CYRIL KRÁLIK**

Dňa 31. 3. 2023 o 10.00 hod. sa v koncertnej sále FHV UNIZA uskutočnilo slávnostné oceňovanie vysokoškolských učiteľov UNIZA.

Úvodné kultúrne vystúpenie slávnostného podujatia zaznelo v podaní Komorného speváckeho zboru OMNIA. Zbor zaspieval dielo Ubo caritas od nórskeho skladateľa a klaviristu žijúceho v Spojených štátoch Ola Gjeilo s klavírnym sprievodom Stanislava Bažíka. Hostami slávnostného oceňovania pri príležitosti Dňa učiteľov 2023 boli členovia vedenia UNIZA, dekaní fakúlt, riaditelia ústavov, vedúci pracovísk ocenených učiteľov, prodekaní fakúlt a vzácnymi hosťami boli rodinní príslušníci ocenených.

Podujatie uviedla a moderovala pani prof. Ing. Anna Križanová, CSc., prvá prorektorka a prorektorka pre vzdelávanie, slávnostný príhovor predniesol pán rektor UNIZA prof. Ing. Ján Čelko, CSc. Vo svojom príhovore pripomenul viac ako 10-ročnú tradíciu tohto podujatia na našej univerzite a zdôraznil dôležité predpoklady pre učiteľskú prácu a náročnosť tohto povolania v rôznych spoločensky zložitých obdobiach. Pán rektor pripomenul udalosť, pri príležitosti ktorej sa oceňovanie uskutočňuje: „Dvadsiaty ôsmy marec, deň narodenia najvýznamnejšieho učiteľa národov Jána Amosa Komenského, je vzácnou príležitosťou oceniť prácu našich kolegov. Mnohostranná osobnosť vysokoškolského učiteľa necháva stopu v živote každého jednotlivca. Povedané slovami európskeho humanistu Erasma

Roterdamského, ktorý pomenoval rozum a vedomosti zdrojom pravého ľudstva, sú stále aktuálne a musia viesť aj naše počínanie vo vzdelávaní.“

Na záver pán rektor poďakoval učiteľom za náročnú prácu: „Dovoľte mi na záver úprimne poďakovať za náročnú každodennú prácu nielen nateraz oceneným kolegyniam a kolegom, ale všetkým učiteľom na našej univerzite so želaním dobrého zdravia, energie, trpezlivosti a invencie pri odovzdávaní poznatkov.“

Na pódium prichádzali ocenení za príslušnú fakultu v sprievode dekana fakulty. Po odovzdaní plakety a gratulácii pána rektora bol slávnostný okamih zachytený na spoločnej fotografii.

Všetkým zúčastneným podujatie spriemnilo vystúpenie komorného zosku-

penia AdHoc Orchestra pod vedením Anny Brezániovej s klavírnym sprievodom Stanislava Bažíka. Orchester uviedol diela Queen: Bohemian rhapsody a Ennio Morricone: Gabrielov hboj z filmu Misia.

Slávnosť odovzdávania ocenení vysokoškolským učiteľom Žilinskej univerzity v Žiline pri príležitosti Dňa učiteľov 2023 ukončila študentská hymna Gaudeamus igitur v podaní komorného speváckeho zboru OMNIA.

Ocenení pri príležitosti Dňa učiteľov 2023:

FPEDAS

prof. Ing. Antonín Kazda, PhD.

doc. Ing. Vladimír Konečný, PhD.

SjF

prof. Ing. Radomila Konečná, PhD.

prof. RNDr. Tatiana Liptáková, PhD.

FEIT

prof. Ing. Karol Rástočný, PhD.

doc. Ing. Marek Roch, PhD.

SvF

doc. Ing. Janka Gombitová, CSc.

doc. Ing. Ján Rybárik, PhD.

FBI

Ing. Vladislav Kašpar, PhD.

prof. RNDr. Iveta Marková, PhD.

FRI

doc. RNDr. Stanislav Palúch, CSc.

doc. Ing. Miroslav Hrnčiar, PhD.

FHV

PaedDr. Marta Lacková, PhD.

ÚCV

RNDr. Anna Bálintová, CSc. ●

SPOKOJNÍ A MOTIVOVANÍ ZAMESTNANCI SÚ KLÚČOM K ÚSPECHU

TEXT ADRIANA VALENTOVIČOVÁ

FOTO ARCHÍV JÁNA BUJŇÁKA

Fínska rodinná firma Peikko sa špecializuje na vývoj a výrobu sofistikovaných riešení pre prefabrikovanú výstavbu. Jej slovenská pobočka Peikko Slovakia funguje už 17 rokov. Je najväčšou výrobnou pobočkou v rámci celej skupiny a v tomto roku obhájila titul Naj zamestnávateľ roka v kategórii stavebníctvo. Ján Bujňák je absolvent Stavebnej fakulty (SvF UNIZA) a spôsobil výstavby, ktorý svojimi riešeniami podporuje spoločnosť Peikko, skúmal ako technologickú novinku už počas doktorandského štúdia vo Francúzsku. Do spoločnosti Peikko nastúpil ako projektant spriahnutých oceľovo-betónových nosníkov. V súčasnosti je viceprezidentom pre výskum a vývoj vo fínskom Lahti. S jeho príchodom do spoločnosti rástlo na Slovensku aj samotné Peikko. V priebehu 15 rokov stúpil globálny obrat spoločnosti z 50 na 300 miliónov eur, na Slovensku z 0 na 50 miliónov.

• Kvalita vzdelávania, prepojenie škôl s praxou a systémová podpora vedy, výskumu a vývoja je nadčasová téma... Ako sa Vám podarilo úspešne zvládnuť pracovný a osobný život? Oplyvnil Vás aj váš otec (bývalý rektor UNIZA)?

Po absolvovaní gymnázia s veľmi dobrým prospechom som rozmýšľal čo ďalej so svojím životom. V 90-tych rokoch boli najpopulárnejšie odbory právo a ekonomika, ja som však vždy chcel cestovať po svete. Otec mi poradil, že najjednoduchšie je to s technickým vzdelaním, pretože fyzikálne zákony, na rozdiel od tých ľudských, sú všade rovnaké. V rámci štúdia som získal solídne technické vedomosti a absolvoval niekoľko zahraničných stáží. Z týchto základov ťažím doteraz.

• Riešite výskum a vývoj aj v medzinárodných kruhoch, čím sa zaoberáte aktuálne?

Stavebníctvo tvorí zhruba 13 % celosvetového HDP, zároveň je to jedno z hospodárskych odvetví, kde produktivita rastie veľmi pomalým tempom. Dôvodom sú prísne a často zastarané normy, ktoré obmedzujú kreativitu a možnosť inovovať, ale hlavne fakt, že stavebníctvo nebolo schopné dostatočne využiť pokrok, ktorý za posledných 30 rokov nastal v oblasti informačných technológií a automatizácie výroby. Inými slovami, kým autá vyrábajú roboty na základe digitalizovaných modelov, na mnohých stavbách stále vidno veľké množstvo ľudí s jednoduchými nástrojmi, ktorí čítajú výkresy na papieri. Naša spoločnosť sa zaoberá vývojom, výrobou a pre-

dajom výrobkov, ktoré umožňujú zvýšiť produktivitu stavebných činností. Ide predovšetkým o spriahnuté oceľobetónové skelety budov a spoje prefabrikovaných dielcov. Je to biznis, okolo ktorého je momentálne celkom rušno, do startupov s podobným zameraním minulý rok investovali napr. Bill Gates aj Jeff Bezos, naša spoločnosť sa tejto činnosti venuje už od roku 1965.

• Ako vyzerá váš pracovný týždeň/mesiac? Work-life balance, top priority...

Môj team tvorí 30 ľudí v 7 rôznych krajinách, veľa času trávim na Teams-e. Minulý týždeň som bol vo Švajčiarsku, na budúci týždeň budem vo Fínsku. Tento týždeň chcem orezať stromy v záhrade. Je dôležité nastaviť si priority tak, aby to, čo robíte, bolo už-

točné a zaujímavé, pre vaše okolie a samozrejme aj pre vás, a venovať sa tomu, aby ste ich dokázali naplniť. Nebezpečným fenoménom našej doby je FOMO (fear of missed opportunities), kedy si ľudia nastavujú veľké množstvo cieľov, napr. podľa nekonečného množstva vzorov na sociálnych sieťach a sú nešťastní z toho, že väčšinu z týchto nereálnych cieľov nikdy nedosiahnu.

• V marci ste navštívili aj univerzitu v Lausanne vo Švajčiarsku, stretli ste sa s prof. Muttonim. Čo ste riešili?

Prof. Muttoni je celosvetovo jeden z najväčších odborníkov v oblasti betónových konštrukcií. Mal som s ním možnosť spolupracovať na niekoľkých projektoch počas posledných 10 rokov. Prof. Muttoni odchádza do dôchodku, a na EPFL – spolu s ETH Zurich pravdepodobne najprestížnejšej technickej výskumnej inštitúcii v Európe – je zaužívaná prax, že po odchode vedúceho do dôchodku sa rozpustí celá katedra a vybuduje sa nová, s aktuálnejším zameraním a personálnym obsadením. Bol som sa teda stretnúť s novým vedúcim katedry, ktorý má 35 rokov, 10 rokov praxe s navrhovaním výškových budov, jednu publikáciu vo vedeckom časopise a podľa môjho názoru, chuť a skvelé nápady, ako riešiť pomocou výskumu a vývoja problémy, s ktorými sa stretol vo svojej doterajšej praxi, predovšetkým so zameraním na digitalizáciu a udržateľnosť.

• Nadväzujete aj spolupráce v rámci európskych, resp. zahraničných projektov? Koľko expertov alebo spolupracovníkov je zo Slovenska?

Ročne investujeme zhruba 7 miliónov eur do výskumu a vývoja, časť z týchto prostriedkov použijeme na výskumné úlohy realizované s univerzitami na celom svete. Partnerov si nevyberáme podľa toho, kde sa nachádzajú, ale podľa toho, či spolupráca dáva zmysel. Na Žilinskej univerzite v Žiline sme za posledných 10 rokov realizovali niekoľko zaujímavých projektov, v rámci ktorých sme vyriešili niekoľko zaujímavých technických otázok.

• Peikko Slovakia úspešne obhájila prvenstvo, stala sa Najzamestnávatelom roka 2022 (v kategórii stavebníctvo) portálu Profesia.sk. Čo všetko stojí za týmto úspechom? Ktoré konkrétne benefity a inovácie?

Spokojní a motivovaní zamestnanci sú kľúčom k úspechu pre každú spoločnosť. Ľudia musia vidieť, že práca, ktorú robia, má zmysel a práca ich musí baviť. V Peikko si dávame záležať na tom, aby u nás ľudia našli inšpiratívne prostredie, kde sa budú môcť realizovať.

• Peikko - fínsky model vzdelávania, celoživotné vzdelávanie, investícia do zamestnancov, ocenenia... Ako pracujete s talentami ľudí? Čo všetko inšpiruje slovenskú spoločnosť vráťane jej zamestnancov, aby tak raketovo rástla?

Fínsko podobne ako Slovensko má niečo viac ako 5 miliónov obyvateľov, pri rovnakom počte obyvateľov však Fíni vyprodukujú dvojnásobné HDP. Nie je to preto, lebo za rovnaký čas vyzvárajú dvakrát toľko nosníkov ako Slováci, ale preto, lebo dokážu mimoriadne rýchlo vytvárať a vyvíjať nové riešenia a výrobky, ktoré reagujú na aktuálne potreby spoločnosti a tieto riešenia dokážu exportovať do celého sveta s primeraným ziskom. Základom takejto ekonomiky je nulová korupcia a mimoriadne pružný a efektívny vzdelávací systém. Vo Fínsku mám kolegu, ktorý v 80. rokoch navrhoval stroje, ktoré exportoval do Sovietskeho zväzu, v 90. rokoch konštruoval výrobné linky na plastové kryty na NOKI-e a teraz vyvíja efektívne riešenia pre zakladanie veterných elektrární. Pri každej zmene povolania si dokázal v priebehu jedného roka doplniť vzdelanie a zo strojára sa stal plastárom a potom stavbárom. Zo slovenského pohľadu, kde sme schopní v rámci jednej špecializácie vytvárať si ďalšie pod-špecializácie, sa toto zdá nepredstaviteľné, ale skutočne to funguje. Navyše, nepoznám ani jedného Fína, ktorý by si dopĺňal vzdelanie preto, aby „mal papier“. Vzdelávajú sa preto, lebo sa chcú niečo nové na-

učiť a chcú byť dobrí v tom, čo robia. Mám ďalšieho kolegu, ktorý je statik, má 60 rokov a popri práci si robí PhD. z logistiky. Vždy ho zaujímali toky tovarov a je presvedčený, že táto nová skúsenosť mu pomôže navrhovať nosníky tak, aby sa ľahšie prepravovali.

• Poskytujete stáže, vzdelávanie, prácu, podnikové štipendiá... Ako sa vám osvedčila spolupráca so študentmi?

Veľmi radi spolupracujeme so študentmi na diplomových prácach. Štefan Gavura, absolvent UNIZA, ktorý takúto diplomovú prácu pripravil v roku 2011, bol tento rok vybraný za zamestnanca roka firmy Peikko spomedzi 2000 zamestnancov na celom svete.

• Dopyt po stavbároch ďaleko presahuje ponuku... Beriete aj menej zdatných absolventov, rekvalifikujete ich, spolupodielate sa na ich vzdelávaní?

Jedna z vlastností, ktorú si osobne najviac cením u svojich kolegov je snaha učiť sa nové veci a zlepšovať sa v tom, čo robím. Menej zdatní sú z môjho pohľadu hlavne tí, ktorí sú presvedčení o tom, že už všetko vedia a nemusia na sebe ďalej pracovať.

• Aj najlepší architekti sveta siahajú po rýchlom a udržateľnom prefabrikovanom riešení. Do nového mrakodrapu v Berlíne ste priniesli takmer kilometer nosníkov. Kde všade vo svete sa riešenia Peikko využívajú? Na ktoré z nich ste obzvlášť hrdý?

Myslím si, že máme množstvo zaujímavých referencií, patrí do nich napríklad aj Amager Bakke v Kodani. Ide o elektrárňu, ktorá spracováva komunálny odpad a je umiestnená v centre mesta. Na jej streche sa nachádza zjazdovka s umelou trávou, na ktorej sa dá celoročne lyžovať. Architektom budovy je Bjarke Ingels, momentálne superstar

svetovej architektúry. Nosnú konštrukciu tejto budovy sme vyrábali v našom závode v Kráľovej nad Váhom a je ju vidieť aj v dokumente o Bjarkem Ingelsovi na Netflixe.

• Na akých projektoch pracujete? Čo je projekt najbližších mesiacov?

Projektov je dosť, v regióne CEE sú to nemocnice v Čechách, na Slovensku a v Maďarsku predovšetkým priemyselné stavby. V severnej Európe a Nemecku je veľkým trendom výstavba z dreva, momentálne finišujeme s prípravou nového portfólia výrobkov pre tento typ konštrukcií, ktorý predstavíme zákazníkom na konferencii BAU v Mníchove v apríli. Tieto výrobky boli z veľkej časti navrhnuté v našej R&D kancelárii na Slovensku.

• CEO navštevuje vaše pobočky pravidelne, pozná sa so zamestnancami osobne. Nie v každej spoločnosti je to bežné...

To je pravda, sme hrdí na to, že naša spoločnosť nemá silný hierarchický systém. Máme minimum smerníc a organizačných pokynov, väčší dôraz ako na administratívu kladieme na to, aby sa každý zamestnanec cítil zodpovednosť sám za seba a za svoje okolie.

• Zakladateľ Peiko Group venoval milión eur na vzdelávanie pre univerzitu... Čo bude výsledkom tejto spolupráce?

Jalo Paananen založil firmu Peikko v roku 1965, v roku 2005 ju odovzdal svojmu synovi. Jalo za svoj život založil niekoľko úspešných podnikov s tržbami v desiatkach miliónov eur. Jeho názor je, že aj vo Fínsku je stále dosť veľká priepasť medzi obchodným a technickým vzdelaním – veľa obchodníkov nerozumie technike a veľa technikov sa nevie predat'. Univerzite teda venoval prostriedky potrebné na zriadenie študijného odboru, v rámci ktorého by záujemcovia mali získať zručnosti potrebné na vytváranie obchodných modelov a vzťahov pre technicky inovatívne výrobky. Jalo má 80 rokov a verí, že to, čo urobil, pomôže zlepšiť spoločnosť, v ktorej žije.

• Máme na to, aby sme sa ako krajina posunuli od montovania k inováciám, špičkovému výskumu a vývoju? Čo bude potrebné zmeniť, aby sa to uskutočnilo?

Samozrejme na to máme, problém je, že sa pre to robí veľmi málo. Pritom je to veľmi jednoduché, stačí, aby sme chodili s otvorenými očami, všímali si svet okolo seba a urobili niečo pre to, aby sme ho zmenili k lepšiemu. Na Expe v Dubaji Slovensko svetu ukázalo vodíkové auto, vesmírny rover

a eko-kapsulu, teda makety, ktoré pri všetkej úcte nebudú nikdy fungovať. Rakúsko a severné krajiny sa prezentovali ako miesta s čistým vzduchom a vodou a s férovým sociálnym systémom, ktorý vytvára podmienky pre vysokú kvalitu života. Mali by sme sa prestať hrať na niečo, čo nie sme a namiesto míňania energie na hlúposti venovať túto energiu na zlepšenie kvality života pre seba a spoločnosť okolo nás. Mám pocit, že ako spoločnosť sme si zvykli na to, že veľké rozhodnutia vždy urobí niekto za nás. Často sa uspokojíme s tým, že preberieme technologické alebo spoločenské vzory, ktoré už boli niekde overené, keď nie v Nemecku, tak aspoň v Čechách. Je to pohodlné, bezpečné, netreba pri tom veľa rozmýšľať, stačí konať. Je to zároveň príliš jednoduché, takto fungujú už aj africké krajiny – mali by sme si uvedomiť, že o niekoľko rokov Maroko predbehne Slovensko v počte vyrobených áut a už dnes premáva medzi Casablancou

a Tangerom TGV rýchlosťou 300 km/h, kým my 20 rokov prerábame trať Bratislava – Žilina na 160 km/h.

Myslím si, že aj dnes slovenské univerzity poskytujú študentom solídne technické vzdelanie. Zároveň mám pocit, že absolventom, s ktorými pracujem, chýba odvaha a chuť vysloviť svoj názor a navrhnúť kreatívne riešenia. Toto by sme mali zmeniť a nájsť spôsob, ako u študentov podporiť kreativitu a kritické myslenie.

• Čo by ste odkázali mladým ľuďom? A čo slovenským univerzitám/UNIZA?

Od mladých ľudí vždy očakávam nadšenie a pozitívnu energiu, úlohou nás o niečo starších je pomôcť mladým zorientovať sa a odovzdať im skúsenosti. UNIZA želim čo najmenej byrokracie, smerníc a administratívnej záťaže a čo najviac motivovaných a optimistických študentov a zamestnancov. ●

2. ROČNÍK ANKETY TOP UČITEĽ SJF UNIZA

TEXT EVA TILLOVÁ FOTO POLITECHNIKA ŠĽASKA

Poznáme víťazov 2. ročníka Ankety o TOP učiteľa na SjF UNIZA. Hlasovať anonymne a nominovať 3 učiteľov mohli všetci študenti 1. a 2. stupňa SjF UNIZA.

Napodiv k výraznejším zmenám oproti roku 2022 nedošlo, len si prehodili poradie kolegovia na 2. a 3. mieste. Víťazom sa opäť stal doc. Mgr. Branislav Ftorek, PhD., vedúci katedry aplikovanej matematiky, ktorý zabezpečuje predmety matematika 1 a matematika 2.

A hoci sa študenti obvykle matematiky boja, na SjF UNIZA tomu tak určite nie je. Z 3. na 2. miesto totiž postúpila ďalšia zástupkyňa katedry aplikovanej matematiky Mgr. Zuzana Sedliačková, PhD. a 3. miesto tak patrí kolegovi doc. Ing. Milanovi Vaškovi, PhD., vedúcemu katedry aplikovanej mechaniky, ktorý učí predmety ako pružnosť a pevnosť, pružnosť a plasticita alebo technická mechanika a pružnosť.

V tomto ročníku sa do ankety zapojilo 172 študentov, čo predstavuje 20 % všetkých študentov na SjF a tí nominovali celkovo 106 učiteľov. Top 10-tku v r. 2023 tvoria:

1. doc. Mgr. Branislav Ftorek, PhD.
2. Mgr. Zuzana Sedliačková, PhD.
3. doc. Ing. Milan Vaško, PhD.

4. Mgr. Zuzana Malacká, PhD.
5. Ing. Beáta Furmanová, PhD.
6. Ing. Lenka Jakubovičová, PhD.
7. prof. Ing. Otakar Bokůvka, PhD.
8. doc. Ing. Miloš Mičian, PhD.
9. Ing. Denisa Medvecká, PhD.
10. Ing. Ronald Bašťovanský, PhD.

Ocenenie (sovu ako symbol múdrosti) si prví traja TOP učelia SjF UNIZA prevzali z rúk pána dekana prof. Dr. Ing. Milana Ságu symbolicky v utorok 28. 3. 2023 na Deň učiteľov. Víťazom a všetkým nominovaným srdečne GRATULUJEME! ●

NOVÍ PROFESORI

TEXT JANKA MACUROVÁ, ODDELENIE PRE VEDU A VÝSKUM

Oddelenie pre vedu a výskum Rektorátu UNIZA oznamuje, že prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová vymenovala s účinnosťou od 12. apríla 2023 za profesorov: **doc. Ing. Petra Braciníka, PhD.** z FEIT UNIZA v odbore habilitačného konania a inauguračného konania silnoprúdová elektrotechnika, **doc. Ing. Petra Koteša, PhD.** zo SvF UNIZA v odbore habilitačného konania a inauguračného konania inžinierske konštrukcie a dopravné stavby, **doc. Bc. Ing. Lindu Makovickú Osvaldovú, PhD.** z FBI UNIZA v odbore habilitačného konania a inauguračného konania záchranné služby, **doc. Ing. Pavla Segeča, PhD.** z FRI UNIZA v odbore habilitačného konania a inauguračného konania aplikovaná informatika, **doc. Ing. Andreja Veľasa, PhD.** z FBI UNIZA v odbore habilitačného konania a inauguračného konania ochrana osôb a majetku. K získanému titulu srdečne blahozeláme. ●

ZASADNUTIE AKADEMICKÉHO SENÁTU UNIZA

20. 3. 2023
25. zasadnutie AS UNIZA

STAVBA ROKA 2022 ZMODERNIZOVANÝ ŽELEZNIČNÝ ÚSEK NA POVAŽÍ

TEXT A FOTO KOLEKTÍV KATEDRY STAVEBNÝCH KONŠTRUKCIÍ A MOSTOV

Historicky, investične aj technicky najnáročnejší projekt modernizácie železničnej trate

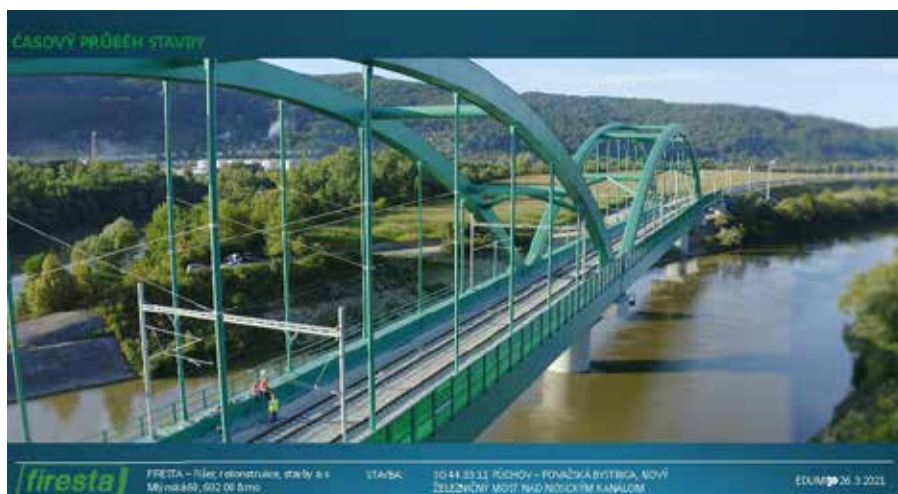
Dňa 22. marca 2023 sa uskutočnilo vyhlásenie víťazov tradičnej súťaže Stavba roka 2022. Hlavným jej vyhlásiteľom súťaže je Združenie pre rozvoj slovenskej architektúry a stavebníctva – ABF Slovakia. Do súťaže sa prihlásilo 16 originálnych a zaujímavých stavieb z celého Slovenska. Hlavnú cenu v kategórii Inžinierske stavby získala stavba „Modernizácia trate Púchov – Žilina, I. etapa“. Hlavným cieľom stavby bolo modernizovať existujúcu železničnú dopravnú cestu v úseku Púchov – Žilina v požadovanom rozsahu tak, aby boli dosiahnuté parametre definované v medzinárodných dohodách. Ide o úsek v celkovej dĺžke 39 km prechádzajúci okresmi Púchov, Považská Bystrica, Bytča a Žilina. Splnenie požiadavky traťovej rýchlosti 160 km/hod. si vynútilo komplikovanú zmenu trasovania novej cesty z dôvodu náročných existujúcich smerových pomerov. Trasa ocenennej I. etapy stavby vedie cez premostenie

Nosického kanála a koryta rieky Váh, prechádza poza kúpele Nimnica tunelom a následne cez Nosickú priehradu a ďalším tunelom sa vracia do pôvodnej trasy pred stanicou Považská Bystrica. Z hľadiska stavebno-technického riešenia je tento úsek modernizácie trate z Bratislavy do Žiliny najkomplikovanejší a finančne najnáročnejší. Generálnym projektantom celého úseku bola spoločnosť Reming Consult, a.s. a realizáciu stavby zastrešovalo Združenie Nimnica v zložení firiem: Doprastav, a.s., TSS Grade, a.s., Subtera, a.s. a Elektrizace Železnice Praha, a.s.

Niektoré mosty projektoval kolektív katedry stavebných konštrukcií a mostov

Na projektovaní oceneného úseku stavby sa významnou mierou podieľal aj kolektív katedry stavebných konštrukcií a mostov. Pracovníci katedry vyprojektovali napríklad dominantný mostný objekt SO 44.33.11 Púchov – Považská Bystrica – Nový železničný most nad Nosickým kanálom. Ide o impozantnú stavbu s dĺž-

kou premostenia 379,045 m, ktorá sa pozostáva zo šiestich polí s rozpätiami 30,60 + 30,60 + 124,80 + 124,80 + 30,60 + 30,60 m, pričom dve vnútorné najdlhšie polia sú navrhnuté ako dvojkoľajné ocelové oblúkové nosné konštrukcie (tuhý trám vystužený oblúkom) s priebežným koľajovým lôžkom na dolnej ortotropnej mostovke a štyri krátke jednoducho podopreté polia majú nosnú konštrukciu tvorenú spriahnutými ocelobetónovými konštrukciami s priebežným koľajovým lôžkom na hornej železobetónovej mostovke. Uvedenú dĺžku premostenia si vyžiadali smerové pomery novej trasy železničnej cesty v dôsledku veľmi šikmého križovania železničnej trate s korytom Nosického kanála pod uhlom 19,5°. Celý mostný objekt sa nachádza v prechodniciach k smerovým oblúkom a bolo nutné konštrukcie osadiť na spodnú stavbu v polygonálnom zalomení. Ocelové konštrukcie mostného objektu realizovala firma FIRESTA-Fišer, rekonštrukcie, stavby a.s. Spodnú stavbu mosta tvoria dve gravitačné opory a päť pilierov. Opory sú doplnené prechodovými doskami a rovnobežnými gravitačnými krídlami pri púchovskej opore O1, resp. šikmým svahovým a kolmým krídlom pri opore O2. Menšie piliere P1 a P5 sú navrhnuté ako stenové, mohutné kruhové piliere nesúce hlavné polia sa nachádzajú v koryte Vážskeho kanála. Opory O1, O2 a krajné piliere P1 a P5 sú založené na mikropilótach. Tri mohutné piliere P2 až P4 museli byť založené pod dnom kanála na vŕtaných veľkorozmerových pilótach, navyše pomerne hlboko, aby sa umožnilo plánované prehlbovanie kanálu v budúcnosti pri jeho možnom splavňovaní. Spodnú stavbu zhotovila firma Doprastav, a.s. Rozpätia hlavných dvoch polí dosahujúce takmer 125 m radia tento mostný objekt medzi najvýznamnejšie mosty na železničných tratiach, v kategórii oblúkových železničných mostov s dvojkoľajnou traťou ide o najväčší most nielen v SR, ale aj vo všetkých susedných krajinách. Okrem vyššie spomenutého mosta na-

plavebný priestor pod mostom, ako aj zo snahy minimalizovať stavebné práce v Nosickom kanáli, vyžiadali navrhované riešenie s rozpätiami 17,00 + 93,00 m. Zavesený konštrukčný systém s jedným pylónom preklenuje svojím 2-polovým komorovým nosníkom vo väčšom poli samotný kanál bez medziľahlých podpier a menšie pole zabezpečuje prepojenie nosnej konštrukcie s prístupovou cestou.

Pri všetkých troch mostných stavbách sa podieľali naši kolegovia na statických a dynamických analýzách, konštrukčných riešeniach, výkresovej dokumentácii, neskôr aj na vyžadovanej konštrukčnej a cenovej optimalizácii celého úseku, a taktiež aj na autorskom dozore pri samotnej realizácii stavby. ●

vrhli pracovníci katedry aj dva ďalšie mostné objekty prislúchajúce k tomuto železničnému úseku. Jedným z nich je objekt SO 44.33.10, ktorým je cestný nadjazd na jedinej prístupovej ceste do mestskej časti Nosice s dĺžkou premostenia 167,50 m riešený ako 5-polový dodatočne predpätý dvojtrámový most s hornou mostovkou s rozpätiami 24,50 + 35,00 + 50,00 + 35,00 + 24,50 m. Tretím veľmi pekným a konštrukčne zaujímavým projektovaným mostným objektom bola lávka nad Nosickým kanálom pre cestujúcich a verejnosť pri

železničnej zastávke Nosice (objekt SO 44.33.17), kde si požiadavky zabezpečiť

STAVEBNÁ FAKULTA NA VELTRHU CONECO RACIOENERGIA 2023

TEXT A FOTO ORGANIZAČNÝ TÍM SVF UNIZA

Popularizácia štúdia technických odborov je jedným z kľúčových nástrojov pre spoločnosť a potreby trhu práce na Slovensku. Stavebná fakulta Žilinskej univerzity v Žiline sa predstavila v bratislavskej Inchebe na medzinárodnom veľtrhu CONECO RACIOENERGIA 2023 v pavilóne „Vzdelávanie a inovácie“ v dňoch 22. - 25. marca 2023. Sprie-

vodné akcie plné inšpirácií na aktuálne témy v stavebníctve pripravil Zväz stavebných podnikateľov Slovenska spolu s partnermi. Súčasťou pavilónu vzdelávania a inovácií boli prezentácie dvoch stavebných fakúlt (SVF UNIZA a TUKE) a 11 významných stredných odborných stavebných a priemyselných škôl zo Slovenska. Návštevníci nášho stánku

mali možnosť zoznámiť sa s digitálnou projekciou inžinierskych a pozemných komunikácií, ktoré dnes využíva stále viac projekčných firiem na prípravu stavebných projektov. Mohli si vyskúšať virtuálnu realitu, ktorá sa stáva neoddeliteľným pomocníkom v stavebníctve. Bol predstavený geotechnický monitoring pri výstavbe objektov, nástroje na inteligentné ovládanie domácností, či zisťovanie izolačných vlastností materiálov. Súčasťou podujatia boli panelové diskusie a workshopy na zaujímavé témy ako kvalitné podmienky pre budúcich stavebných odborníkov, ako stavať bez odpadu a zbytočných emisií, recyklované stavebné výrobky, energeticky efektívne budovy, obnova budov a mestskej infraštruktúry, budúcnosť projektovania dopravnej infraštruktúry, ukážky BIM (Building Information Modeling) pri projektovaní a realizácii stavieb. Veríme, že aj vďaka 42. ročníku medzinárodného veľtrhu Coneco a podpore Zväzu stavebných podnikateľov Slovenska sa záujem o štúdium stavebníctva opäť znásobí. ●

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ FEIT UNIZA

TEXT PETER HOCKICKO FOTO FEIT UNIZA

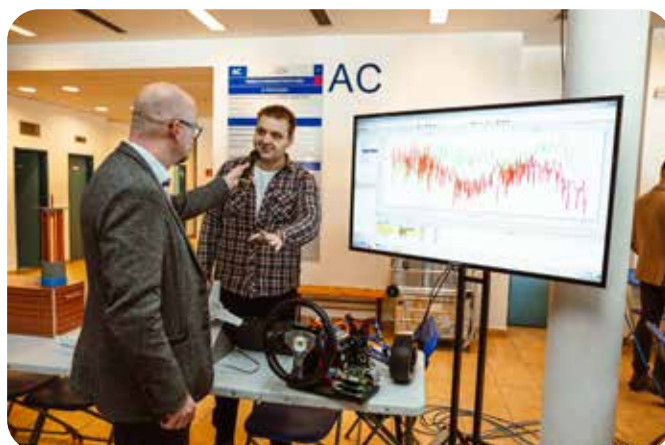
Dňa 15. februára 2023 sa konal na Fakulte elektrotechniky a informačných technológií Žilinskej univerzity v Žiline (FEIT UNIZA) Deň otvorených dverí. Program bol rozdelený do dvoch častí: návštevy laboratórií FEIT vrátane informácií o štúdiu na FEIT UNIZA a druhou časťou bolo FEITexpo v budove Rektorátu UNIZA, ktoré bolo interaktívnou prehliadkou študijných programov a v neposlednom rade aj vybraných priemyselných partnerov prezentujúcich zaujímavé možnosti uplatnenia po úspešnom ukončení štúdia. Hostia súťažili o vecné ceny v hodnote viac než 500 eur. Vychutnajte si atmosféru DOD prostredníctvom after movie.

Okrem mnohých zaujímavých informácií sa hostia dozvedeli informácie o možnostiach štúdia a uplatnení absolventov FEIT UNIZA, ktorá ponúka vzdelávanie vo všetkých troch stupňoch štúdia z oblasti informatiky, kybernetiky alebo elektrotechniky. V bakalárskom stupni štúdia sú to tieto programy:

- elektrotechnika,
- automatizácia,
- biomedicínske inžinierstvo,
- elektrooptika,
- multimediálne technológie,
- komunikačné a informačné technológie.

Deň otvorených dverí sa konal vďaka podpore Nadačného fondu Slovenská elektrizačná prenosová sústava v Nadácii Pontis. ●

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA PROJEKTU FILMS4EDU V CHORZOWE

TEXT A FOTO PETER HOCKICKO FEIT UNIZA

Dňa 24. februára 2023 sa pod vedením Wydziału Nauk Ścisłych i Technicznych, Uniwersytet Śląski, Chorzów uskutočnila záverečná konferencia a prezentácia výsledkov medzinárodného projektu Erasmus + program: A lexicon of educational films on the subject of STEM for primary and secondary school students - Films4edu: no. 2020-1-PL01-KA226-SCH-096354. Na stretnutí spolu s učiteľmi základných a stredných škôl z Poľska vystúpilo 6 participujúcich inštitúcií zo 4 krajín (University of Silesia in Katowice, Uniwersitaet Innsbruck Austria, Universidad de Malaga Spain, The Foundation of Malopolski University for Children Poland, University of Zilina Slovakia, AGH University of Science and Technology Poland), UNIZA bola reprezentovaná Fakultou FEIT, konkrétne katedrou fyziky a katedrou multimédií a informačno-komunikačných technológií. V rámci konferencie boli odprezentované vytvorené edukačné videá z fyziky a chémie pre študentov stredných a základných škôl. Dohromady bolo pripra-

vených 100 edukačných videí v dĺžke 1 - 6 minút v piatich jazykových mutáciách. Momentálne prebieha finalizácia jednotlivých videí a ich umiestňovanie na YouTube kanál. V rámci nášho workshopu pre učiteľov boli odprezentované možnosti videoanalýz pri riešení fyzikálnych úloh a získavaní jednotlivých fyzikálnych parametrov.

Vzhľadom na to, že na našich základných školách sa prestáva experimentovať a mnohí zo študentov UNIZA konštatujú, že na ZŠ a SŠ nerobili fyzikálne experimenty, veríme, že pripravené edukačné videá z fyziky v budúcnosti pomôžu aj našim študentom na UNIZA lepšie porozumieť a pochopiť základné zákonitosti prírody. ●

AKREDITOVANÝ VZDELÁVACÍ KURZ ZASIELATEĽSTVO - ŠPEDIČNÝ EXPERT FIATA

TEXT A FOTO PETER HOCKICKO FEIT UNIZA

V dňoch 15. 3. - 16. 3. 2023 sa uskutočnili záverečné skúšky akreditovaného kurzu Zasielateľstvo - špedičný expert FIATA. Skúšky úspešne ukončilo 27 absolventov, ktorí obdržali osvedčenie od Žilinskej univerzity v Žiline, Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov.

Kurz je tiež akreditovaný v rámci celoživotného vzdelávania Ministerstvom školstva, vedy výskumu a športu SR a na základe jeho absolvovania získali osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre viazanú živnosť zasielateľstvo a po získaní dvojročnej praxe v odbore môžu podnikáť v SR v zasielateľstve.

Zväz logistiky a zasielateľstva Slovenskej republiky (ZLZ SR) v spolupráci so Žilinskou univerzitou v Žiline, Fakultou prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov (FPEDAS) validoval po prvýkrát v marci 2007 pred medzinárodnou komisiou ABVT FIATA vzdelávací akreditovaný kurz „ZASIELATEĽSTVO“ - Špedičný expert FIATA podľa predpísaných štandardov FIATA – Celosvetová

asociácia zväzov zasielateľov (www.fia-ta.org). Tieto štandardy sú premietnuté do obsahu výučby aj študijnom programe zasielateľstvo a logistika v bakalárskom a nadväzujúcom inžinierskom štúdiu na Fakulte PEDAS. Na kurze prednášajú hlavne odborníci z katedry cestnej a mestskej dopravy, katedry železničnej dopravy, katedry vodnej dopravy, katedry leteckej dopravy a katedry spojov a odborníci z praxe, s ktorými fakulta PEDAS spolupracuje. Súčasťou kurzu sú odborné exkurzie

z oblasti železničnej, intermodálnej a cestnej dopravy, logistiky, skladovania, RFID, upevnenia nákladu, informačných technológií v doprave a logistike, prepravy nebezpečných vecí atď. Kurz prešiel úspešnou revalidáciou v máji 2020, a preto úspešní absolventi môžu získať celosvetovo uznávaný certifikát FIATA DIPLOMA. Plánované otvorenie ďalšieho vzdelávacieho kurzu ZASIELATEĽSTVO - Špedičný expert FIATA je september 2023. Registrácia nových účastníkov je spustená. ●

AKTIVITY MEDZINÁRODNÉHO PROJEKTU ACESYRI

TEXTA FOTO JÁN RABČAN, ELENA ZAITSEVA, FRI UNIZA

Vo februári 2022 navštívili kolegovia z Fakulty riadenia a informatiky (FRI UNIZA) dve univerzity v Almaty (Kazachstan), s ktorými spolupracujú v rámci projektu ERASMUS+ ACeSYRI. Medzinárodný projekt s názvom Advanced Centre for PhD Students and Young Researchers in Informatics (ACeSYRI) sa zameriava na podporu mladých vedcov z Kazachstanu a na ich spoluprácu s odborníkmi z európskych univerzít. Zamestnanci FRI UNIZA sú koordinátori projektu. V rámci realizácie projektu sa v dňoch 13. - 15. februára 2023 konalo koordinačné stretnutie, ktoré bolo organizované na Univerzita energetiky a telekomunikácií v Almaty (AUPET, Almaty, Kazachstan) v Kazachstane. Stretnutia sa zúčastnilo viac ako 20 zástupcov partnerov projektu ACeSYRI. Na tomto stretnutí prezentovali partneri výsledky projektu dosiahnuté v roku 2022 a jedným z dôležitých bodov tohto stretnutia bola diskusia o kontrole kvality implementácie a výsledkov projektu. Partneri diskutovali o prezentovanej stratégii kontroly kvality konečných výsledkov projektu, zlepšovaní kritérií kontroly kvality a posúdení projektu externými posudzovateľmi. Projektové aktivity na rok 2023 budú diskutované na projektovom stretnutí v apríli 2023 v Žiline. Počas stretnutia bola organizovaná návšteva laboratórií a výskumných centier AUPET, medzi ktorými boli National Instruments Lab, Siemens Lab, Honeywell Lab, Tornado Modular Systems Lab, Schneider Electric Lab,

Apple Lab a ďalšie. Táto návšteva otvorila diskusiu a výmenu názorov o potenciáli a vplyve takýchto laboratórií a projektu ACeSYRI na kvalitu vzdelávania kazašských študentov, doktorandov a mladých výskumníkov.

Ďalším bodom vizity našich kolegov spolu s kolegami z Lotrinskej univerzity (Francúzsko) bola účasť na 2-dňovom seminári Aplikované metódy umelej inteligencie a strojového učenia. Tento seminár sa konal 16.-17. februára 2023 na Kazašskej národnej výskumnej technickej univerzite po K.Satbaevovi (KazNRTU), kde prezentovali kolegovia z európskych univerzít moderné trendy v oblasti výskumu umelej inteligencie a strojového učenia pre učiteľov, mladých výskumníkov a študentov z rôznych univerzít v Almaty. Na seminári zazneli tri pozvané prednášky:

- Algoritmy klasifikácie. Teória Informácie a rozhodovacie stromy, prof. Vitaly Levashenko (Žilinská univerzita v Žiline, Slovensko);
- Spôľahlivosť systémov: od spoľahlivosti komponentov až po spoľahlivosť celého systému, prof. Nicolae Brinzei (Lotrinská univerzita, Francúzsko);
- Bezpečnosť v zdravotníctve a metódy jej hodnotenia a analýzy na základe metód strojového učenia, prof. Elena Zaitseva (Žilinská univerzita v Žiline, Slovensko).

Lektori prezentovali výsledky svojej výskumnej práce v aplikácií umelej inteligencie a analýzy spoľahlivosti. Na seminári sa zúčastnilo 45 mladých výskumníkov. Ďalších viac ako tridsať účastníkov sa pripojilo k tomuto semináru online. Zvýšený záujem o seminár ukázal na možnosť jeho rozvoja a pokračovania do budúcnosti. Kolegovia z KazNRTU sa chystajú pokračovať v tomto seminári a rozvinúť spoluprácu medzi mladými výskumníkmi z partnerských krajín. ●

ACeSYRI

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

FAKULTA PEDAS – DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ

TEXT KATARÍNA VALÁŠKOVÁ, FPEDAS

FOTO EKATERINA SALAMAKHINA, KCMD FPEDAS

Dňa 10. 2. 2023 sme po druhýkrát v tomto akademickom roku privítali študentov stredných škôl na pôde Žilinskej univerzity v Žiline pri príležitosti Dňa otvorených dverí na Fakulte prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov. Vzhľadom na veľký počet záujemcov na ostatnom novembrovom DOD sme sa rozhodli rozšíriť kapacity a možnosti, ktoré štúdium na našej fakulte ponúka, sme študentom formou pútavých prezentácií za prítomnosti zástupcov jednotlivých katedier fakulty i ústavov univerzity priblížili v dvoch aulách – a tie boli naplnené do posledného miesta.

rých fakulta poskytuje v akademickom roku 2023/2024 a informovali ich možnostiach štúdia. Nakoľko je zrejmé, že prepájanie teoretických poznatkov s praktickými úlohami z praxe naberá na význame, po skončení prezentácie fakulty a ponúkaných študijných programov si vyše 350 stredoškôľakov z rôznych kútov Slovenska, ktorí sa DOD zúčastnili, malo možnosť poprezeráť si aj fakultné laboratóriá. Laboratórium katedry železničnej dopravy, v ktorom je možné simulovať riadenie železničnej dopravnej prevádzky, katedry cestnej a mestskej dopravy, pričom ide o labo-

ratórium s najmodernejším vybavením v strednej Európe, v ktorom sa overujú prevádzkové charakteristiky vozidiel, technológia nákladnej dopravy, údržby či bezpečnosť, katedry vodnej dopravy, kde si stredoškôľáci mohli odskúšať simulátor riadenia plavidla vnútrozemského remorkéra na určitých úsekoch Dunaja, katedry spojov, v ktorom bol študentom priblížený spôsob označovania tovarov či praktického využitia internetu vecí. Pre tých záujemcov o štúdium, ktorí sú fanúšikmi leteckej dopravy, bol prístavený autobus smerujúci do Leteckého výcvikového a vzdelávacieho centra v Dolnom Hričove, v ktorom si mohli odskúšať letové simulátory či lietadlá a obzrieť si priestory, v ktorých sa poskytuje teoretické a praktické vzdelávanie v oblasti leteckej dopravy. V čase obedanechýbalo ani občerstvenie a následne si študenti ešte mali možnosť prezrieť priestory menzy, internátov a knižnice.

Vďaka patrí všetkým, ktorí sa podieľali na príprave DOD na našej fakulte a pomohli tak vytvoriť príjemnú a nezabudnuteľnú atmosféru pre stredoškôľakov ako potenciálnych záujemcov o štúdium na fakulte prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, ktorá už 70 rokov pripravuje odborníkov pre všetky oblasti dopravy a vychováva expertov i v oblasti ekonomiky a podnikového riadenia. ●

Pre študentov boli pripravené prezentačné stánky, v ktorých zástupcovia jednotlivých katedier fakulty, garanti študijných programov, zástupcovia študentov na fakulte i študenti, poskytli študentom informácie o svojich aktivitách v oblasti štúdia i z oblasti študentského života. Zástupcovia iných súčastí našej univerzity – Ústavu celoživotného vzdelávania, Ústavu telesnej výchovy a Univerzitnej knižnice – predstavili svoje pracoviská a oboznámili uchádzačov o štúdium o možnostiach a príležitostiach, ktoré im tieto súčasti ponúkajú. K príjemnej atmosfére počas DOD prispeli aj RAPEŠ-áci, ktorí sa postarali o skvelú hudbu a technické zabezpečenie celej akcie.

Účastníci DOD mali možnosť sa okrem návštevy prezentačných stánkov zúčastniť aj zaujímavých prednášok, počas ktorých sa študentom prihovorili garanti či spolugaranti bakalárskych študijných programov, štúdium kto-

TREBA VSADIŤ NA MLADÝCH ĽUDÍ

Na univerzite pôsobí takmer 55 rokov, bol vedúcim katedry informačných sietí 17 rokov, predsedom Akademického senátu Fakulty riadenia a informatiky (FRI UNIZA) a členom AS UNIZA, členom predsedníctva Rady vysokých škôl a národným delegátom pre 7. RP a Horizon 2020. Zúčastnil sa mnohých odborných študijných pobytov a bol zapojený v množstve projektov. Jeho prvým inšpirátorom bol prof. Kroutl, ktorý ho pritiahol k teórii oznamovania. Práve tá sa vinie ako niť jeho životom aj naďalej. Pri príležitosti 70 rokov UNIZA sme sa zhovárali s prof. Ing. Martinom Klimom, PhD., emeritným profesorom FRI UNIZA. V súčasnosti sa zaoberá využitím neuronových sietí v rozhodovacích procesoch. V rozhovore spomína aj na ľudí, bez ktorých by jeho profesionálna dráha na Katedre technickej kybernetiky nevznikla.

TEXT ADRIANA VALENTOVIČOVÁ
FOTO KRISTÍNA SCHMIESTEROVÁ, ARCHÍV M. KLIMU

• Čo vás najviac vystihuje, ako sa máte?

Čas trávim rovnako ako v minulosti, zdravie mi to dovoľuje. Zažil som niekoľko technologických revolúcií (Spravodajca 3/2022). Od tej poslednej revolúcie – úspešná implementácia nelineárnych systémov hlbokými neuronovými sieťami neuplynulo veľa vody, je to asi 10 rokov. V tejto oblasti sa stále báda a ja sa snažím nové veci aplikovať na to, čo som robil celý život. Pre mňa sa nič radikálne nezmenilo, ani tým, že som odišiel na dôchodok alebo dostal emeritného profesora. Práca je stále veľmi inšpiratívna.

• Ktorá jedinečná príhoda, spomienka či moment sa vám vynorí v pamäti s univerzitou?

Prijatie na katedru technickej kybernetiky. Nastúpil som 1. 10. 1973, v čase, keď sa rozbiehalo vyučovanie Kybernetiky v doprave a spojoch ako študijného odboru. Už z definície zakladateľa kybernetika Norberta Wienera je kybernetika veda o všeobecných zákonitostiach riadenia a oznamovania živých organizmov, strojov a spoločnosti. Prof. Skýva sa snažil túto myšlienku naplniť. Ja som

sa mu hodil práve do oblasti oznamovania. Katedra telekomunikácií na ktorej som študoval bola orientovaná na telekomunikačné siete, ale katedra kybernetiky mala ako kľúčovú technológiu číslicové počítače, takže ja som sa zameriaval na prenos digitálnych údajov. V tom čase neexistovali špeciálne siete na prenos týchto údajov, prvé pokusy boli robené cez telekomunikačné siete. Prichádzali však nové myšlienky a vznik prvej počítačovej siete ARPA v USA bol mohutnou inšpiráciou pre celý vedecký svet.

• Na katedre technickej kybernetiky sme sa s pánom Ivanom Hanuliakom začali venovať počítačovým sieťam.

Mali sme šťastie, že sa na Ústave aplikovanej kybernetiky SAV vytvorila skupina ľudí, ktorá mala ambíciu začať tvoriť počítačovú sieť. Keďže nebolo možné dovážať kľúčové západné technológie, snaha sa koncentrovala na vývoj uzla počítačovej siete. To ma formovalo na ďalšie obdobie, v kandidátskej práci som sa venoval oblasti smerovania paketov v počítačových sieťach. Bohužiaľ sa nám práce nepodarilo dotiahnuť do realizačnej aplikácie. Chýbalo vlád-

ne rozhodnutie, aby bola táto sieť na Slovensku budovaná. Smer budovania komunikačných sietí sa vydal k sieťam ATM. K technológii, ktorá by integrovala komunikačné služby na digitálnej báze. Bolo to však obdobie, kedy biznis prevalcoval vedu a objavil sa internet, ktorý ponúkal špecializovanú sieť na prenos paketov ako v sieťi ARPA. Táto technológia bola oveľa lacnejšia než sieť ATM a napriek tomu, že tieto siete neboli tak sofistikované a bezpečné ako sieť ATM, z obchodného hľadiska zvíťazili. Dnes sa dopĺňajú o funkcie, ktoré na začiatku nemali, ale mali ich práve siete ATM.

• Na katedre kybernetiky, ktorú vytvoril profesor Skýva, pracovali ľudia s veľkým nasadením. Ako sa katedra v čase rozvíjala ďalej?

V tom čase (sedemdesiate roky) si prof. Skýva uvedomil, že hoci klasická teória riadenia bola implementovaná prostredníctvom analógových počítačov, kľúčovou technológiou budúcnosti sú číslicové počítače. V tejto oblasti sa preto začali rozvíjať nové aktivity katedry. V hardwarovej oblasti boli kľúčovými osobnosťami Peter Gubiš Vladimír Ja-

mrich, Ivan Hanuliak, v oblasti programovania Valent Klíma, Judita Slunská, Ingeborg Klimová, František Machalík. Profesne najbližšie som bol ku kolegom ktorí pracovali v oblasti modelovania, či už matematického alebo počítačového. Boli to Jaroslav Janáček, Karel Vavruška, Jirko Slavík, Petr Cenek. Ospravedlňujem sa, že nemenujem ľudí z oblasti automatického riadenia a merania neelektrických veličín, ktorí významne prispeli k rozvoju katedry, ale predsa profesne mi boli trochu vzdialenejší. Veľmi rád spomínam na týchto ľudí a tvorivú atmosféru ktorú vytvorili. Ľudia z rôznych špecializovaných oblastí pracovali spolu, lebo integrácia bola práve myšlienkou kybernetiky. Aj po založení FRI UNIZA (1990) sme sa snažili uplatňovať túto integráciu naďalej. Keď vznikla fakulta, založil sa študijný odbor informačné a riadiace systémy. Základná myšlienka bola, že v prvých dvoch ročníkoch dostanú študenti základy nielen z počítačových technológií a riadenia, teda technických systémov, ale aj z oblasti riadenia spoločenských systémov. Privítali sme preto myšlienku zriadenia katedry manažérskych teórií a katedry makro a mikroekonomiky. Uvažovali sme, že po dvoch spoločných ročníkoch, sa môžu študenti špecializovať na technickú oblasť (riadenie, programovanie) alebo manažment. Bola to veľmi dobrá myšlienka, ale systém akreditácie nám ju neumožnil realizovať aj po roku 2002.

• Akreditačný systém vaše úmysly značne obmedzil... Preto sa dnes tieto oblasti študujú zvlášť?

Systém akreditácie vytvoril vedné oblasti a bolo ťažké robiť medziodborové štúdium. Študijné programy sme museli oddeliť a dnes sa študujú zvlášť. Sú to manažérske a technické študijné programy pod názvami informatika, manažment, počítačové inžinierstvo. Neskôr vznikol pod gesciou katedry

informačných sietí aj študijný program aplikované sieťové inžinierstvo v inžinierskom stupni a informačné a sieťové technológie v bakalárskom stupni. Stále ma mrzí, keď z komunity vyjde kreatívna myšlienka, ale vonkajšími zásahmi môže byť potlačená. Nevytvára sa tak priestor pre vznik nových koncepcií v oblasti vzdelávania. Akademickému obci treba dôverovať, vie, ako najlepšie vytvoriť prostredie a vytvárať vedomosti pre budúcnosť, ktoré sprostredkujeme študentom.

• Ako vnímate vývoj univerzity z hľadiska novelizácie zákona?

Prvý zákon o VŠ mal všeobecné rámce a hlavná sila bola daná na samosprávu. Postupne s novými novelizáciami bola snaha regulácie spresňovať. Každým spresňovaním sa však zamedzuje nielen vzniku nežiaducich vecí, ale aj vzniku nových, dobrých vecí. Je mi ľúto, že postupný vývoj v regulácii vysokých škôl ide obmedzujúcim spôsobom a vyvrcholil v poslednej novele zákona o VŠ. Spomínam na časy s prvým zákonom o VŠ v roku 1990, kde zákonodarcia vytvorili veľmi dobrú platformu preto, aby vybudili iniciatívu VŠ, snahu pretaviť svoje myšlienky nielen do obsahu, ale aj spôsobu organizácie štúdií. Na fakulte sme sa snažili rozviazať ruky katedrám

pre sústredenie sa na vyučovanie a výskum a odbremeniť ich od administratívnych prác. V minulosti bola veľká časť administratívnych prác sústredená na katedre. Ja som mal napríklad na starosti organizácia štátnych skúšok, ktorá nemala nič spoločné s vyučovaním alebo výskumom, bola to skôr manažérska úloha. Som veľmi rád, že sa nám organizačnú časť podarilo presunúť na dekanát. Táto koncepcia sa za posledných 30 rokov osvedčila. Učiteľ sa má starať o zabezpečenie obsahu štúdií a výskum v danej oblasti.

• Profesor Skyva vám vyslovil veľkú dôveru, keď ste ako mladý asistent vyučoval na novovzniknutej katedre kybernetiky.

Keď prof. Skýva zakladal katedru kybernetiky (1972-1973), vsadil na mladých ľudí. Kybernetika bola ešte 10 rokov pred tým vyhlásená za buržoáznu paveď, v tejto oblasti neboli odborníci. Prof. Skýva priniesol hlavné myšlienky z pobytu v Japonsku. Nemohol siahnuť po hotových ľuďoch, členovia katedry boli preto hlavne mladí ľudia, okrem dvoch, troch. Ja sám som toho príkladom, nastúpil som na katedru ako asistent a rovno do vyučovania. Táto skúsenosť môže byť inšpiratívna. Treba vsadiť na mladých ľudí, ktorí sú nadšení a svoju prácu vykonávajú poctivo.

• V prioritách máte jasno, boli vždy súčasťou „veľkého plánu“?

Mal som pevne ukotvené priority, dodržiaval som zásady. Veľa ľudí to nedorozí a podľahne svetským lákadlám, kde sa dajú manažérsky dosiahnuť niektoré výhody rýchlejšie ako keď človek dodržiava svoje princípy. Ale ak chce človek o niekoľko rokov neskôr bilancovať, je nevyhnutné, aby bol spokojný so svojím životom. Aby od mladosti svoje zásady neopúšťal a dodržiaval. V minulosti nebol na učiteľov taký tlak, aby dosahovali vedecké tituly ako je tomu v súčasnosti.

• Aká bola vaša cesta od asistenta k profesorovi?

Docentúru a profesúru som robil, lebo to katedra potrebovala. Katedra je budovaná inštitucionálne, kedy treba obsadiť systematizované miesta docentov a profesorov. V súčasnosti je enormný tlak. Aby mohol existovať študijný program, bolo potrebné mať jedného garanta, teraz je potrebné mať päť garantov. Tlak na formálne garancie a ľudí, ktorí by rýchlo obsadili pozície v minulosti nebol. Výsledky učenia a výskumu však neboli horšie.

• Vaša inšpirácia?

Za inšpiráciu považujem prostredie, v ktorom človek žije. Aj v minulosti i dnes sa to zvykne nazývať ostrovčekmi pozitívnej deviácie. Zažil som to na novej katedre technickej kybernetiky, ktorá sa stala takýmto ostrovčekom a ľudia nezištne pracovali a ponúkali pomoc študentom aj pracovníkom školy. Znáмым bolo laboratórium výpočtovej techniky so stolnými počítačmi Hewlett-Packard (HP), kde kolegovia Vavruška a Slavík s prof. Skývom vytvorili nielen technické zázemie, ale aj atmosféru, ako nové technológie využívať pre vyučovanie alebo výskum. Laboratórium bolo otvorené pre celú školu. Mali sme objednávací systém na strojový čas. Študenti alebo učitelia mohli prísť na dve hodinky, inak bolo obsadené 12 hodín denne.

• Sedíme na káve a spomíname. Zohrával časopriestor s kávou vždy dôležitú úlohu vo vašom profesijnom živote?

Najlepšie myšlienky sa kreujú na káve, v komunite. Ako aj v knižnici vedľa nás, ktorej myšlienka je kópiou knižnice z katedry technickej kybernetiky. Vytvorené prostredie, kde sa mohli ľudia stretnúť, porozprávať sa, nezatvárať sa vo svojich kanceláriách, tak vznikajú nové myšlienky. Ľudia na Katedre technickej kybernetiky mali rôzne speciali-

zácie. Je veľmi dôležité, aby boli vytvorené mechanizmy, pre stretávanie sa ľudí na pravidelnej báze. Za také miesta považujem práve našu knižnicu s kávovarom. V 1989-tom som bol na Univerzite v Lunde vo Švédsku, kde bol základ spoločného života kuchynka. Ďalším zvykom tu bolo mať otvorené dvere do kancelárií, nielen keď sa konal Deň otvorených dverí, ale bežne.

• Veda a umenie formujú generácie ľudí, akú úlohu zohráva umenie u vás?

Umenie považujem pre rozvoj človeka za dôležité, rozvíja citovú oblasť. Veda a technika tvoria základ rozumového rozvoja človeka, najmä matematika, ktorá prispieva k tomu, aby človek myslel presne. Sú to dve zložky osobnosti, vedomostná a citová, ktorú treba v človeku rozvíjať. Vypuklé je to možno u matematikov, medzi ktorými bolo veľa hudobníkov, napríklad Beloslav Riečan. Nebola konferencia, kde by nebol klavírny koncert, jeho seminár sa nazýval Matematika a hudba. Obe zložky treba rozvíjať. Aj naša škola sa nazýva univerzitou, preto by mali tieto časti, ktoré na UNIZA sú, viac spolupracovať a komunikovať.

Pre mňa boli inšpiratívne rozhovory so sochárom Jozefom Jankovičom, autorom súsošia v pamätníku SNP v Banskej Bystrici, s ktorým som bol v predsedníctve Rady VŠ. Prvýkrát som mal možnosť počuť názory zástupcov umeleckých škôl. Iný pohľad netreba len poznať, ale aj rešpektovať. Pre vyváženosť rozumovej a citovej stránky. Len rozvoj oboch častí dáva integritu človeka.

• Aké by malo byť smerovanie vzdelávania na UNIZA a ako získať a udržať študentov?

Problémom vysokých škôl na Slovensku je, že talentovaní ľudia odchádzajú do zahraničia. Prajem UNIZA, aby získavala najtalentovanejších študentov. Je mnoho atraktívnych faktorov,

ktoré študentov lákajú do zahraničia. Postupnú cestu, ako študentov získať, vidím hlavne v spolupráci vysokých a stredných škôl. Naša katedra bola aktívna pri vytváraní lokálnej a neskôr regionálnej Cisco akadémie. Nielenže sme vytvorili materiály, ktoré podporovali vzdelávanie v oblasti sieťových technológií, ale v roku 2002 sme sa stali regionálnou akadémiou, ktorá má pod patronátom lokálne akadémie na stredných školách. S firmou Cisco sme vybudovali systém vzdelávania, vedomostí a prípravy učiteľov SŠ, ktorí ich dávajú študentom. Ide o vzorový príklad ako prepojiť učiteľov VŠ s učiteľmi SŠ. Keď študenti vidia postupnosť z lokálnej akadémie na regionálnu na VŠ, tak vedia, do čoho idú. Výber školy nie je len o tom, či je mesto atraktívne z pohľadu spoločenského vyžitia, ale o tom, aby študenti vedeli, čo sa budú učiť, čo dosiahnu. Práve o týchto študentov by sme mali mať záujem.

• Čo by ste želali UNIZA k narodeninám?

Študoval som na Fakulte strojníckej a elektrotechnickej, ktorá mala svojho pôvodcu v Prahe v Strojníckej fakulte a Elektrotechnickej fakulte. Z vtedajšej Katedry bloky a spoje v železničnej doprave vznikla v roku 1967 Katedra telekomunikácií, na ktorú som v roku 1968 nastúpil ako študent. Ak univerzita oslavuje 70 rokov svojej existencie, ja oslavujem 55 rokov svojho života na tejto škole. Päť rokov ako študent a 50 rokov ako pracovník. Škole prajem to, čo mne. Aby sme dlho, tvorilo žili a vychovávali ďalšie generácie tvorivých ľudí.

• Máte nesplnený sen?

Písanie učebníc. Mojou životnou niťou je teória oznamovania. Mám sen, pod vplyvom objavenia sa nelineárnych systémov, napísať učebnicu teórie oznamovania, ktorá by ukázala bohatosť tejto vednej disciplíny rozvíjanej na našej univerzite od čias prof. Františka Kroutla.

• Čo by ste odkázali súčasnej a budúcej generácii?

Držať sa princípov, o ktorých sú presvedčení, že sú správne. Nepodliehať lákadlám okolitého sveta, ktoré ich odpuťávajú od týchto princípov, lebo tádiť vedie ľahšie cesta. Možno je aj môj životný príbeh o tom, že nie vždy najkratšia cesta je tou najlepšou cestou.

• Na to musí prísť každý sám?

Keby mal na to prísť každý sám, tak na to príde až keď je už neskoro. Odkazom staršej generácie môžu byť princípy, na ktoré v živote treba veľmi dbať, aby bol človek so svojím životom spokojný. ●

DEKRÉTY NOVÝCH EMERITNÝCH PROFESOROV SÚ ODOVZDANÉ

TEXT JANKA MACUROVÁ, ODDELENIE PRE VEDU A VÝSKUM FOTO UNIZA

Tradícia udeľovania čestných titulov „profesor emeritus“ sa na Žilinskej univerzite v Žiline rozvíja už od roku 2003. Dosiaľ tento čestný titul získalo 28 významných profesorov z radov našich vysokoškolských pedagógov.

Na základe rozhodnutia Vedeckej rady UNIZA zo dňa 8. decembra 2022 udelil rektor UNIZA dvadsiaty siedmy a dvadsiaty ôsmy čestný titul „profesor emeritus“. Laureátmi sa stali prof. Ing. Štefan Hittmár, PhD. DBA (udelenie titulu navrhla FRI) a prof. Ing. Štefan Cisco, CSc. (udelenie titulu navrhla FPEDAS).

V súlade s ustanoveniami smernice UNIZA, „Profesor emeritus na Žilinskej univerzite v Žiline. Zásady udeľovania čestného titulu, postavenie a pôsobenie emeritného profesora na UNIZA“, si prof. Hittmár a prof. Cisco prevzali dekréty emeritných profesorov z rúk rektora UNIZA prof. Ing. Jána Čelka, CSc., dekana FRI UNIZA prof. Ing. Emila Kršáka, PhD. a v zastúpení dekana FPEDAS UNIZA prorektorky pre vzdelávanie prof. Ing. Anny Križanovej, CSc. počas slávnostnej časti rokovania Vedeckej rady UNIZA dňa 23. marca 2023, venovanej tejto milej udalosti.

Prof. Hittmár naďalej aktívne pedagogicky i vedecky pôsobí

na Fakulte riadenia a informatiky UNIZA. Je zodpovedným riešiteľom viacerých výskumných projektov, vedie vybrané prednášky v rámci všetkých troch stupňov vysokoškolského vzdelávania, pokračuje v publikačnej aktivite v recenzovaných vedeckých časopisoch, vedie záverečné práce, vrátane dizertačných, poskytuje aj konzultačnú činnosť v oblasti výskumných projektov na fakulte.

Profesor Cisco naďalej spolupracuje s Katedrou ekonomiky FPEDAS UNIZA. Pomáha významnými radami a bohatými skúsenosťami vo všetkých oblastiach pedagogickej a vedeckovýskumnej činnosti, pokračuje v nepravidelnej pedagogickej činnosti i v publikačnej činnosti na katedre. Prijíma

členstvo v komisiách pre štátne skúšky v bakalárskom, inžinierskom a doktorandskom stupni vysokoškolského vzdelávania. Pravidelne je vymenúvaný za oponenta dizertačných prác v študijnom programe ekonomika a manažment podniku. Jeho cenné rady boli inšpiráciou pri kreovaní študijných plánov, opisov študijných programov študijných odborov ekonomika a manažment podniku a finančný manažment pri ostatnej akreditácii.

S potešením možno konštatovať, že prof. Hittmár i prof. Cisco svojím pôsobením vo vzdelávacej, vedeckej či odbornej oblasti príkladne motivujú študentov a mladých pedagogických a vedeckovýskumných pracovníkov. Ich bohaté skúsenosti a vedomosti ako nositeľov čestných titulov „profesor emeritus“ nesporne významne prispievajú k rozvoju fakulty a univerzity.

Prof. Ing. Štefan Hittmár, PhD. DBA, emeritný profesor, vo svojom príhovore nezaprel svoju profesiu manažéra a pristavil sa pri téme vhodného rozdelenia časopriestoru medzi potrebné každodenné činnosti s možnosťou predchádzať negatívnym javom súčasnej spoločnosti, ako sú stres, depresia či neschopnosť zvládať krízové situácie. Poďakoval za dôveru a je pripravený podeliť sa o svoje skúsenosti a schopnosti s kolegami i študentmi.

Prof. Ing. Štefan Cisco, CSc., emeritný profesor, sa v spomienkach pristavil pri svojich začiatkoch ešte ako študent Vysokej školy dopravnej a následne ako vysokoškolský učiteľ. Ocenil kvalitné kolegiálne vzťahy, ktoré výrazne pomáhali pri ďalšej tvorivej pedagogickej i vedeckej práci. Popriál univerzite veľa ďalších úspechov a priaznivé podmienky na prácu.

Emeritným profesorom srdečne blahoželáme k udeleným čestným titulom a želáme im predovšetkým pevné zdravie a pohodu počas ďalšieho pôsobenia na našej univerzite. ●

ETNOFILM 2022: ZAUJÍMAVÉ PRÍBEHY Z CELÉHO SVETA NA JEDNOM MIESTE

TEXT SLAVOMÍRA CEDZOVÁ A SOŇA GARDIANOVÁ, KMKD FHV UNIZA

FOTO KMKD FHV UNIZA

Etnofilm festival je 22. ročník filmového bienále dokumentárných etnologických filmov, ktorý sa odohrával v meste Čadca. Zúčastnili sa ho aj študentky druhého ročníka bakalárskeho stupňa z katedry mediamatiky a kultúrneho dedičstva s cieľom vypomáhať pri propagácii tohto unikátneho podujatia. Tematika festivalu sa týkala ľudských osudov, života a kultúry ľudí. Prihlásilo sa 68 filmov z 21 krajín sveta a z toho súťažných bolo 20 dokumentov.

Počas celého festivalu sa premietali súťažné a nesúťažné projekcie v kinosále alebo tohtoročnej novinke Etnokaviareň, ktoré sa nachádzali v Dome kultúry Čadca. V týchto priestoroch sa nachádzali

výstavy a to konkrétne Slovenského ľudového umeleckého kolektívu, ktorá priblížila slovenské zvyky a tradície. Vo vedľajšej miestnosti bola výstava významných slovenských osobností, ktorí sa venovali rôznym odvetviám, ako napríklad výtvarník Ľudovít Fulla, fotograf Dežo Hoffman, architekt Ladislav Hudec a ďalší. Program prebiehal aj v Kysuckej knižnici, ktorý bol po prvýkrát venovaný materským, základným a stredným školám, ako aj v múzeu, ktoré bolo pre širokú verejnosť dostupné zadarmo. Zaujímavou súčasťou bola vernisáž umelca Ivana Kelly Kohlera, ktorá pozostávala z inštalácie umeleckých fotografií spreádzaná hudobnou skupinou. Vernisáž

bola v tematike fašiangov s názvom TUROŇKO - TUROŇ - TURVOŇ. V rovnakej myšlienke sa nesie aj výherná soška tohto festivalu, ktorá reprezentuje silu a plodnosť. Túto výhernú sošku získali prvé tri miesta počas slávnostného vyhlásenia a ukončenia tohto ročníka festivalu. Prvé miesto Zlatého Turoňa získala produkcia ČERNÍ ČEŠI / ČIERNI ČEŠI v réžii Martina Mullera z Českej republiky. Druhé miesto Strieborného Turoňa získala produkcia UN LIEU NOMMÉ WAHALA / Miesto zvané WAHALA, ktoré režíroval Jürgen Ellinghaus z Nemecka. Tretie miesto Bronzového Turoňa získala produkcia VOŇAVÉ REMESLO v réžii Mareka Janičíka zo Slovenska a večerný program ukončila skupina Slovenský ľudový umelecký kolektív, v skratke SL'UK. Po festivalovom premietaní bude prebiehať v spolupráci s fakultou humanitných vied na pôde Žilinskej univerzity v Žiline v období 9. – 11. mája 2023. ●

ORGANIZÁTORI SEWER STREET FEST SA DELILI O SVOJE ZÁŽITKY SO ŠTUDENTMI KMKD

TEXT A FOTO SAMUEL FRANEK, KMKD FHV UNIZA

Katedra mediamatiky a kultúrneho dedičstva na Fakulte humanitných vied hostila 15. marca 2023 hostí z prostredia kultúrnych spoločenských akcií. Na pôde univerzity sa objavili spoluorganizátori úspešného kultúrneho podujatia Sewer Street Fest. Organizátori Ján Soška a Filip Svrček si pre študentov pripravili záživnú dvojhodinovú prezentáciu o projekte Sewer Street Fest, počas ktorej sa mohli dozvedieť viac o histórii jednotlivých ročníkov a pripravách pre rok 2023. Taktiež boli predstavené jednotlivé vedúce osobnosti pôsobiace v organizácii projektu Sewer Street Fest. V neposlednom rade sa organizátori podelili o svoje zážitky, ktoré ich viedli k založeniu projektu a o rôzne zaujímavosti z uplynulých ročníkov festivalu. Celá beseda bola nakoniec zakončená voľnou diskusiou so študentmi. Absolútnou bodkou besedy bolo predstavenie konceptu najnovšieho ročníka Sewer Street Fest. Beseda sa uskutočnila vďaka bakalárskej práci Samuela Franeka

s názvom Hip-hop subkultúra: Kreativita na periférii spoločnosti a bola pripravovaná v predstihu v koordinácii s organi-

zátormi, pri ktorej nad všetkým dohliadal Mgr. Matej Somr, PhD. ●

KRITICKÉ SKÚMANIE OBRAZOV: KLÚČ K EFEKTÍVNEJ VIZUÁLNEJ GRAMOTNOSTI

TEXT **KRISTÍNA HUSÁKOVÁ**, KMKD FHV UNIZA

FOTO **DANIEL STEHLÍK**, KMKD FHV UNIZA

Posledný marcový týždeň ozvláštnil výučbu na Fakulte humanitných vied workshop zameraný na stratégie vizuálneho myslenia. Stretnutie viedla lektorka a umelkyňa Kristin L. Tollefson, ktorá prišla na FHV UNIZA v rámci Fulbrightovho štipendijného programu „Ľudia sú v súčasnosti každodenne konfrontovaní s tisíckami obrazov či už v médiách alebo v umení, ktoré si vyžadujú interpretáciu a hodnotenie. Naučiť sa, ako rozvíjať zručnosti kritického skúmania obrazov, nám môže pomôcť lepšie filtrovať a porozumieť informáciám,“ priblížila Kristin hlavnú náplň workshopu na tému Language + Art.

Vizuálna gramotnosť v sebe zahŕňa niekoľko kľúčových činností ako spomalenie, dôkladné uvažovanie, hodnotenie, reflexiu a využívanie opisnosti na zdieľanie skúseností. Umožňuje nám lepšie porozumieť a zámerne využívať vizuálne vnemy pri komunikácii s ostatnými a tento pojem po prvýkrát použil spisovateľ John Debes už v roku 1968. Stratégie vizuálneho myslenia dnes využívajú mimo umeleckej sféry čoraz častejšie aj pedagógovia na vysokých školách ako metódu tvorby diskusií so študentmi. „Táto činnosť je súčasťou mojej slovnej zásoby, odkedy som študovala umenie a aktívne som ju využívala aj pri vyučovaní. V Spojených štátoch je vizuálna gramotnosť v súčasnosti vo veľkom spájaná

aj so sociálno-emocionálnym učením (SEL), čo je prístup k vyučovaniu, ktorý považuje individuálne, duševné a kolektívne sociálne zdravie za dôležitú súčasť akademického učenia,“ dodáva Kristin

tejším aspektom rozvoja zručností v oblasti vizuálneho myslenia. Som za to, aby ste tieto zručnosti využili pri pohľade na umenie, ale môžete ich použiť aj v iných situáciách, ako je vedecké bádanie, le-

L. Tollefson, ktorá na workshope sériou praktických cvičení previedla študentov aj pedagógov jednotlivými fázami osvojovania si vizuálnej gramotnosti. Ako totiž sama tvrdí: „Prax je najdôleži-

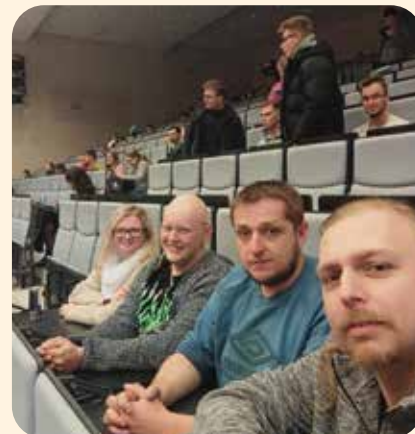
kárske školenie, prechádzka v parku s priateľmi alebo rodinou... zapojenie sa do úžasu nad svetom okolo vás stojí za to rozvíjať v ktorejkoľvek fáze života“.

NEXT GEN AI: DISKUSIA O TOM, AKO UMEĽÁ INTELIGENCIA DOKÁŽE ASISTOVAŤ V OBLASTI VZDELÁVANIA A KREATÍVNEHO PRIEMYSLU

TEXT **MATEJ SOMR**, KMKD FHV UNIZA FOTO **ADAM HNAT**, KMKD FHV UNIZA

Dňa 28. marca 2023 sa časť zamestnancov katedry mediamatiky a kultúrneho dedičstva zúčastnila konferencie Next Gen AI, ktorá priniesla najnovšie trendy v rámci umelej inteligencie a jej implementovanie do vzdelávania, žurnalistiky, marketingu a kultúrneho a kreatívneho priemyslu. Podujatie Next Gen AI sa uskutočnilo v Aule Jozefa Matúša na Bučianskej ulici v priestoroch Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave v čase od 15:00 do 19:00 hod. pod záštitou fakulty masmediálnej komunikácie. Pribeh konferencie

sa vetvil do 4 sekcií – ako sme pripravení na príchod umelej inteligencie, AI v marketingu, kolega alebo konkurent v žurnalistike a AI v procese vzdelávania. Štyria skúsení spíkri prostredníctvom prednášok oboznámili zúčastnených so zaujímavými pohľadmi, víziami či informáciami, ako napredovať a držať krok s nástupom AI. Po sérii prednášok nasledovala bohatá diskusia s hosťami Emilom Fitošom, Máriou Dolniakovou, Martinom Woskom a Rastislavom Zábojníkom.

JAPONSKÁ DELEGÁCIA NA KATEDRE SPOJOV

TEXT LUCIA MADLEŇÁKOVÁ, FPEDAS FOTO MARGITA MAJERČÁKOVÁ, FPEDAS

V marci sme na katedre spojov privítali významnú návštevu z krajiny vychádzajúceho slnka. Delegáciu z Japonskej pošty (Ms. Haruko Takachi a Mr. Naoto Okada), japonského ministerstva vnútra a komunikácií (Mr. Akira Goto a Mr. Takenobu Shimojo) a spoločnosti Toshiba (Mr. Yuuichiro Ishibashi) uviedli na pôdu Žilinskej univerzity v Žiline zástupcovia Slovenskej pošty, a. s., s ktorou má katedra spojov dlhoročnú spoluprácu. Stretnutie sa uskutočnilo v rámci medzinárodného projektu Slovenskej pošty, a. s. a jej japonských partnerov. Súčasťou bola návšteva spracovateľských centier Slovenskej pošty v Bratislave, vo Zvolene, v Žiline, Košiciach, Nitre, Trenčíne a návšteva medzinárodných výmenných úradov v Bratislave a v Košiciach. Cieľom projektu je spracovanie štúdie pre optimalizáciu poštovej prepravnej siete a zefektívnenie prevádzky služieb v spracovateľských strediskách Slovenskej pošty po celej krajine. Optimalizácii poštových prepravných sietí ako aj transformácii procesov a inováciám v oblasti poštových a logistických služieb sa dlhodobo venujeme na katedre spojov, a tak sme s hrdosťou mohli japonskej delegácii ukázať, ako dokáže univerzitné prostredie a prax spolupracovať na riešení spoločných výskumných projektov. Aktivity, spolupráce, výskumné projekty ako aj projekty pre prax, ktoré odprezentovali Dr. h. c. prof. Ing. Tatiana Čorejová, PhD., prof. Ing. RNDr. Karol Achimský, CSc. a doc. Dr. Ing. Margita Majerčáková japonskú delegáciu zaujali, čoho dôkazom je pokračujúca komunikácia zúčastnených strán. Ďakujeme Slovenskej pošte, a. s. najmä Ing. Ivanovi Mikušovi, PhD., Ing. Petrovi Šturdíkovi a Ing. Michalovi Talajkovi za sprostredkovanie milého stretnutia a za významné podnety pre ďalšiu vzájomnú spoluprácu. ●

NÁVŠTEVA VEDCOV SLOVENSKÝCH UNIVERZÍT V IZRAELI

TEXT VOJTECH ŠIMÁK, KRIS FEIT FOTO JAKUB DOVČÍK

V delegácii s predsedom vlády Eduardom Hegerom a diplomatmi cestovala do Izraela 5. a 6. marca 2023 skupina vedcov zo slovenských vysokých škôl (UNIZA a STU), SAV a inštitúcií (Kinit). Navštívili dve vedecko-výskumné inštitúcie: Hebrejskú univerzitu a inštitút YISSUM v Jeruzaleme a Weizmannov inštitút v Rehovote. Predmetom diskusie bol najmä spôsob financovania vedy a výskumu v Izraeli a na spomínaných inštitúciách. Za Žilinskú univerzitu sa zúčastnili doc. Ing. Dušan Nemec, PhD. a doc. Ing. Vojtech Šimák, PhD. z Katedry KRIS, FEIT. Za iné inštitúcie napríklad prof. Ing. František Duchoň, PhD.(STU), prof. Ing. Maximilán Strémy, PhD.(STU), doc. Ing. Ľuboš Bača, PhD.(STU) a MUDr. RNDr. Dominika Fričová, PhD.(SAV) ●

ANKETA

Ženy, ktoré nielen kultivujú a skrášľujú náš vzdelávací priestor, ale sú v ňom aj úspešné. Vedeckovýskumných pracovníčok na UNIZA sme sa spýtali, pri príležitosti Medzinárodného dňa žien a dievčat vo vede, na ktorý vedeckovýskumný projekt sú najviac pyšné, čo najlepšie im život vedkyne prináša a ktorá žena je pre nich najinšpiratívnejšia?

Dana Sitányiová,
katedra geotechniky SvF

Na medzinárodný projekt YOUNOBIL, ktorý sa venoval skúmaniu verejnej dopravy a mobilitnému správaniu mladých ľudí na vidieku. Cieľová skupina, mládež, bola rôznymi spôsobmi zapojená do projektových aktivít. Slovo participatívny, ktoré je dnes také moderné, sa tak reálne naplnilo. Projekt spojil vedu s praxou, keď sme využili inovácie na to, aby mladí ľudia získali lepší prístup k službám verejnej dopravy.

Vedeckovýskumný život prináša možnosť seberealizácie a práce s múdrymi, kreatívnymi a entuziastickými ľuďmi, kontakt s vedcami z iných krajín a slobodu myslenia.

Za najinšpiratívnejšiu ženu považujem Dian Fossey. Asi väčšina ľudí nebude vedieť kto to je. Bola to kontroverzná zooložka a ochrankyňa prírody, ktorá zasvätila svoj život záchrane horských goríl v rovníkovej Afrike. Žila bez komfortu a musela sa vysporiadať s rôznymi prekážkami a nebezpečnými situáciami. Jej posledným zápiskom v denníku bola veta: „Keď si uvedomíme cenu všetkého živého, budeme menej lipnúť na minulosti a môžeme sa tak viac sústrediť na záchranu budúcnosti.“ Viac ako tridsať rokov od jej smrti jej nasledovníci stále pokračujú v snahe o záchranu jedného živočíšneho druhu.

Eva Augustínová,
katedra mediamatiky a kultúrneho dedičstva FHV

Je veľmi ťažké vybrať jeden projekt, pretože každý mi témou i výsledkom priniesol niečo nové, jedinečné a častokrát aj prekvapujúce. Ale najviac hrdá som asi na projekt, ktorý sa venoval výskumu katalógov historických knižníc ako fenoménu kultúrneho dedičstva Slovenska a Slovákov, ktorý okrem objavenia viacerých vzácných rukopisných a tlačných katalógov historických knižníc a vzácného rukopisu – súpisu katalógov historických knižníc, priniesol priestor nielen pre mňa a mojich kolegov, ktorí sa venujú historickému výskumu, ale aj kolegom, ktorí sú technického zamerania a do výskumného „historického“ priestoru sme priniesli aj modernú prezentáciu výskumných dát k dejinám knižníc v digitálnom priestore.

Vedeckovýskumný život každodenne prináša niečo nové do môjho života a čo je asi najdôležitejšie, naučil ma tešiť sa z maličkostí/z malých objavov, ktoré sa následne pretavia do niečoho väčšieho. Keď nájdete už spomínaný doteraz nepoznaný rukopis, alebo natrafíte na listy našich vzdelancov, ktoré zrejme od 18. storočia nikto nečítal a ich obsah vám následne objasní viaceré súvislosti... toto sú tie „malé“ radosti výskumníka. Ale samozrejme sa vám otvorí aj priestor robiť výskum v zahraničí, navštívite krajiny, v ktorých archívy a knižnice uchovávajú aj naše kultúrne dedičstvo. V neposlednom rade je to stretávanie sa komunity odborníkov. Rozhovory s nimi vám do života prinesú nové témy, nové nápady a myšlienky.

Čo sa týka môjho výskumu, boli to skôr muži/vedci (v prvom rade doc. Kovačka a prof. Katuščák), ktorí boli pre mňa inšpiráciou. Z objektov výskumu však jednoznačne Mária Terézia a jej reformné aktivity, či šľachtické ako literárna mecenáška Alžbeta Coborová alebo Katarína Sidónia Révaiová. V súčasnosti sa venujem výskumu knižnej grafiky starých tlačí a jednoznačne ma upútali ženy – ilustrátorky. Pokúšam sa svojím výskumom identifikovať, akým spôsobom sa im v 18. a 19. storočí, ktoré odborníci nazývajú aj „temnými“ storočiami, podarilo v tomto takmer výlučne mužskom prostredí presadiť svoju prácu tak, aby sa dostala na stránky kníh.

SPOMÍNAME NA DOC. ING. LADISLAVA ČILLÍKA, CSc.

doc. Ing. Ladislav Čillík, CSc.

V týchto dňoch sme sa dozvedeli smutnú správu o úmrtí nášho dlhoročného kolegu doc. Ing. Ladislava Čillíka, CSc. Žilinská univerzita stratila jeho odchodom veľkú osobnosť a skvelého človeka.

Narodil sa v roku 1936 vo Zvolene. Vysokoškolské štúdium absolvoval na Vysokej škole dopravnej v Prahe, kde následne začal pracovať ako asistent. Po presídlení Vysokej školy dopravnej do Žiliny v roku 1960 nastúpil na miesto odborného asistenta.

V roku 1974 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu a v roku 1980 sa habilitoval v odbore časti strojov a mechanizmov. V rokoch 1980 až 1990 vykonával funkciu prodekana Fakulty strojníckej a elektrotechnickej Vysokej školy dopravy a spojov v Žiline.

V rámci pedagogickej činnosti viedol výučbu predmetov časti strojov, technické kreslenie, metodika konštruovania a experimentálne metódy pre študijné odbory na strojníckej a elektrotechnickej fakulte.

Bol uznávaným riešiteľom viacerých štátnych výskumných a grantových

úloh v oblasti výpočtov a aplikácií klzných uložení. Bol členom štátnicových skúšobných komisií a oponentom mnohých doktorských dizertačných prác.

Počas svojho pracovného pôsobenia spracoval množstvo odborných posudkov pre prax a vychoval veľa špecialistov najmä pre strojársky priemysel.

Na základe odporúčenia vedenia Strojníckej fakulty Žilinskej univerzity sa doc. Ing. Ladislav Čillík, CSc. stal od roku 1994 členom technicko-normalizačnej komisie č. 62 Technické výkresy pri SÚTN v Bratislave, v ktorej istý čas pracoval aj ako predseda sekcie „Technické výkresy v strojárstve“. V rámci normotvorných aktivít v spolupráci

s prof. Ing. Igorom Baryszom, CSc. vypracoval návrhy na vydanie 41 nových noriem STN ISO a STN EN ISO. Za dlhoročný prínos v oblasti technickej normalizácie bola v roku 2007 Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky doc. Čillíkovi udelená cena Vladimíra Lista. Podieľal sa na vydaní mnohých skriptov a učebníc z oblasti častí strojov a konštruovania.

Svojím prístupom k práci, svedomitosťou, vytrvalosťou a schopnosťou viesť mladších k poznaniu nového bol príkladom pre študentov aj pre ostatných kolegov. V osobe pána doc. Ladislava Čillíka odišla časť živej histórie katedry. Česť jeho pamiatke. ●

TEXT SPOLUPRACOVNÍCI KATEDRY KONŠTRUOVANIA A ČASTÍ STROJOV SJF UNIZA

POĎAKOVANIE KOLEKTÍVU UNIVERZITNEJ KNIŽNICE

TEXT VIERA BELÁKOVÁ, EMÍLIA PEKAROVÁ FEIT UNIZA

V týždni od 6. 3. 2023 do 12. 3. 2023 sa na UNIZA uskutočnil Týždeň slovenských knižníc. Pani riaditeľka v spolupráci so svojim personálom pozvala na túto akciu všetky študijné referentky z našej univerzity na deň 10. 3. 2023, (kedy sme mali aj poradu s pani prorektorkou v zasadačke VR UNIZA) – na Raňajky s knihovníkom.

Veľmi sme sa pozvaniu potešili a všetky pracovníčky študijných oddelení sa na Raňajkách s knihovníkom zúčastnili. Stretnutie bolo úžasné (a nielen z dôvodu fantastického občerstvenia, ktoré nám kolegyne a kolegovia z knižnice pripravili).

Mnohí z nás tu pracujú už roky, spolupracujeme navzájom a mnohokrát veľmi intenzívne, ale napriek tomu nevieme spojiť „tvár s hlasom“. A zrazu pridete na stretnutie a spoza chrbta sa ozve: „Vy ste určite pani XYZ, poznávam Váš hlas“. A Vy sa otočíte, spojíte si „tvár s hlasom“ a zistíte, že ten príjemný „hlas“ z telefónu má aj úžasne príjemnú tvár a už nabudúce, keď s ním budete telefonovať, sa budete cítiť oveľa lepšie, lebo budete hovoriť s celým človekom, nie iba s „hlasom“.

Vážená pani riaditeľka, milé kolegyne a kolegovia z UK, užili sme si hodinku pred poradou s Vami, prezreli sme si

výstavu a všetky priestory knižnice aj s patričným odborným komentárom od Vás, ktorý nás veľmi obohatí v našej ďalšej práci. Pri plnení našich pracovných povinností si nie vždy všimneme takúto super akciu na univerzite a sme veľmi radi, že Vám napadlo nás osobne pozvať. Verím, že aj hojná účasť študijných referentiek z UNIZA Vám priniesla radosť (tak, ako nám) a povzbudila Vás vo Vašej ďalšej práci. Ďakujeme. ●

ZAHRANIČNÁ STÁŽ DOKTORANDOV KATEDRY MATERIÁLOVÉHO INŽINIERSTVA

TEXT A FOTO LUCIA PASTIEROVIČOVÁ, MILAN ŠTRBÁK, SJF UNIZA

KMI dlhodobo podporuje a motivuje svojich študentov, aby počas ich štúdia absolvovali minimálne jednu zahraničnú výskumnú stáž na rôznych prestížnych univerzitách, výskumných inštitútoch, prípadne priemyselných podnikoch. Absolvovanie týchto stáží je možné vďaka niekoľkým grantovým schémam, ako napríklad Erasmus+, CEEPUS, príp. Národný štipendijný program a práve vďaka nemu naši dvaja doktorandi Ing. Lucia Pastierovičová a Ing. Milan Štrbák mohli absolvovať stáže v Taliansku a Španielsku. V tomto článku sa chcú s vami podeliť o svoje skúsenosti.

Destinazione Italia

Témou výskumu mojej dizertačnej práce je štúdium únavovej životnosti sekundárnych (recyklovaných) hliníkových zliatin. Keďže rozsah potrebných experimentálnych prác je široký a už len samotné skúšky na únavu trvajú niekoľko mesiacov, zabezpečila som si študijnú stáž na Univerzite v Bologni, ktorá disponuje niekoľkými skúšobnými strojmi, a teda som mohla realizovať viacero skúšok na únavu súbežne. Na študijnú stáž som nastúpila v septembri a Taliansko ma privítalo príjemným slnečným počasím. Po príchode na univerzitné pracovisko si môj supervízor detailne preštudoval môj experimentálny program a aby sme všetko stihli, dohodli sme sa aj na spolupráci s Technicko-aeronautickým

inštitútom vo Forlì. Moja pracovná náplň spočívala z každodenného vyhodnocovania experimentov a spúšťania nových a nových materiálových skúšok. Cez víkendy sa však nepracuje a na každý víkend som si naplánovala nejaký výlet, a tak spoznávala krajinu. Veľkou výhodou je, že Bologna patrí medzi najdôležitejšie dopravné uzly, a tak som mohla ľahko cestovať a pozrieť si napríklad Benátky, Florenciu, Rím ... S takto nabitým programom tri mesiace prešli veľmi rýchlo a zrazu som sa ocitla naspäť na KMI. Vďaka veľkému množstvu výsledkov, ktoré som si doniesla, začala moja dizertačná práca naberať jasné kontúry. Zahraničnú stáž by som odporučila každému. Je to neoceniteľná skúsenosť, ktorá študenta obohatí o mnoho odborných znalostí a kultúrnych zážitkov. Dôležité však je, pri výbere nehľadiť iba na lukratívnu destináciu, ale hľadať inštitúcie, vďaka ktorým sa výskum posunie na vyššiu úroveň.

Výskum, ktorý ma odviaľ až do Španielska

Môj výskum je orientovaný na koróziu a povrchové úpravy horčíkových zliatin pod záštitou Výskumného centra UNIZA. V rámci doktorandského štúdia sa mi podarilo získať štipendium na výskumný zahraničný pobyt v Madride v Španielsku. Na základe príjemných skúseností a momentov, ktoré sa mi podarilo získať, som sa rozhodol podeliť o svoje zážitky s vami. Výskumná stáž, ktorú som absolvoval, trvala 5 mesiacov. Počas tohto obdobia sa mi naskytlo nahliadnuť nielen do vedy a výskumu, ale aj do kultúry a kuchyne latinského národa. Od začiatku pobytu som v sebe pozoroval prirodzenú zvedavosť a chuť spoznávať a objavovať. Na zahraničnej univerzite sa mi páčilo. Pracoval som s poprednými vedcami v oblasti, v ktorej sa pohybujem. Bavilo ma robiť výskum a učiť sa na dennej báze novým veciam. Popri štúdiu som sa snažil vnímať aj miestnu kultúru. Rád som sa prechádzal po uliciach mesta, kde som na každom rohu počul peknú španielčinu. Ochutnal som viaceré špeciality a precestoval som aj krajinu. Považujem to za dobrú skúsenosť. Myslím si, že takéto príležitosti sú naozaj cenné aj čo sa osobného rozvoja týka. Človek má povinnosť vystúpiť z komfortnej zóny a potom už len vnímať, čo všetko to vie priniesť. V mojom prípade to všetko začalo odhodlanou myšlienkou, ktorá zhmotnila to, o čo som kedysi len čítal a pozeral na internete. ●

DOSTUPNOSŤ ŠTUDIJNEJ LITERATÚRY A ELEKTRONICKÉ PUBLIKÁCIE OČAMI ŠTUDENTOV UNIZA

TEXT A FOTO STANISLAV MUNTÁG, EDIS-VYDAVATEĽSTVO UNIZA

Tohoročný mesiac knihy oslávilo vydavateľstvo Žilinskej univerzity EDIS viacerými aktivitami; jednou z nich bola anketa, ktorá mala dva hlavné ciele – jednak zistiť, ako študenti vnímajú univerzitné vydavateľstvo a ktoré jeho služby najviac využívajú, jednak zviditeľniť nový segment online prístupných elektronických publikácií („ebooky“), ktorý vydavateľstvo len nedávno zaradilo do svojho portfólia a v ktorom vidíme do budúcnosti veľké možnosti.

Do ankety určenej študentom UNIZA prišlo za týždeň 306 odpovedí, čo dáva jej výsledkom slušnú výpovednú hodnotu. Na zapojenie do ankety sme študentov motivovali zlosovacou súťažou o tri vecné ceny. Zlosovanie sa uskutočnilo elektronicky v prostredí aplikácie MS Excel, výhercov sme upovedomili mailom.

A čo zaujímavé ukázali výsledky ankety?

Potešilo nás, že väčšina respondentov pozná univerzitné vydavateľstvo nielen z počutia; až 72 % si už kúpilo nejaký titul z našej produkcie, 40 % dokonca viacero titulov. Najviac využívajú nákup študijnej literatúry (v predajniach a v eshope), tlač a väzbu záverečných prác, menej kopírovacie služby a nákup propagačných predmetov. Na samotnom eshope pomerne vysoko hodnotia funkcionálnosť, o čosi menej sortiment propagačných predmetov, vizuál a prehľadnosť, sortiment študijnej literatúry.

Dostupnosť literatúry, ktorú potrebujú k štúdiu, hodnotia študenti poväčšine ako dobrú (72 %), sčasti dokonca ako výbornú (21 %). Osem percent považuje dostupnosť potrebnej literatúry za nedostatočnú, resp. zlú (nie je v predaji, nedá sa požičať). Na otázku, ktoré tituly im pri štúdiu najviac chýbajú, najčastejšie uviedli tituly z tematických okruhov pružnosť, plasticita, pevnosť, konštruovanie, konštrukcie budov, statika, matematika, mikroekonómia, manažment, ekonomika dopravy. Podnety na konkrétne tituly poskytneme ich autorom a zastrešujúcim fakultám.

Ďalšie otázky sa týkali elektronických publikácií. Ide o rýchlo rastúci segment s veľkou budúcnosťou, preto sme mu aj vo vydavateľstve EDIS začali venovať vyššiu pozornosť a spravidzkovali sme online sprístupňovanie e-publikácií (predajom alebo bezodplatne) s výrazne nadštandardnými prvkami personalizácie kupujúcich a ochrany voči nelegálnemu rozširovaniu. Na popularizovanie e-publikovania ponúkame aktuálne všetkým zadávateľom a autorom už publikovaných (a trebárs vypredaných) diel online sprístupnenie elektronických verzií bez dodatočných nákladov. Dúfame, že fakulty a autori postupne objavujú možnosti a výhody elektronického publikovania, ktoré je o. i. podstatne lacnejšie ako printové vydania, čo v časoch rozpočtového škrtenia umožňuje publikovať oveľa viac za nižšie náklady.

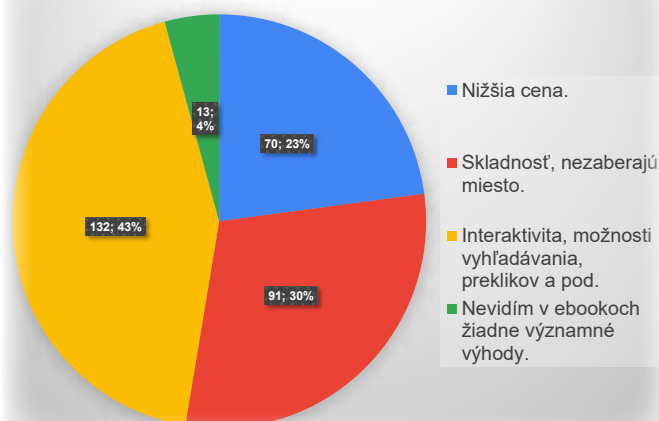
Zistili sme, že naši študenti sú zatiaľ mierne konzervatívni: 44 % sa vyjadrilo, že si ešte nekúpili žiadne ebook, 34 % si kúpilo aspoň jeden a 22 % nakúpilo ebooky viac ráz. Väčšina

(52 %) uviedla, že uprednostňujú papierovú knihu, ale ebook si kúpia, ak bude aspoň o 30 % lacnejší; 27 % vždy uprednostňuje papierovú knihu, 11 % uprednostní ebook, ak bude aspoň o 10 % lacnejší a 10 % vždy uprednostní ebook. Tieto údaje však treba dať do kontextu s kreativitou používateľov elektronických zdrojov, ako to vyjadril jeden respondent: „Všetky potrebné tituly som našiel dostupné na internete v pdf a väčšinou zadarmo...“

Zaujímavé podnety priniesla otázka, v čom vidia študenti hlavnú výhodu elektronických publikácií. I keď sa našlo pár takých, čo nevidia v ebookoch významné výhody, drvivá väčšina ich vidí: 23 % v nižšej cene, 30 % v skladnosti a až 43 % považuje za hlavnú výhodu ebookov interaktivitu, možnosti vyhľadávania, „preklikov“ a pod.

Je zrejmé, že väčšina študentov, i keď azda matne, vníma obrovský potenciál, ktorý elektronické publikovanie prináša a ktorý sa univerzitné vydavateľstvá na celom svete snažia zachytiť a rozvíjať. Dobré urobená e-publikácia, či už monografia, učebnica alebo skriptá, je totiž celou prehľadne usporiadanou knižnicou prameňov a doplnkovej literatúry, ktoré sú používateľovi dostupné jednoducho kliknutím na aktívne odkazy. Takéto interaktívne e-publikácie vieme robiť aj my; stačí na to kvalitne spracovaný rukopis v MS Word s riadne indexovanými odkazmi, tabuľkami, obrázkami, obsahom. Čitateľ sa v diele pohodlne orientuje zadávaním vyhľadávaných výrazov, klikávaním položiek obsahu, tabuliek a pod. V bibliografii už väčšinou prevažujú internetové zdroje – a tieto sa ľahko zobrazia kliknutím na daný odkaz. Potenciál elektronického publikovania týmto zďaleka nie je vyčerpaný, vyššie úrovne interaktivity (napr. integrované testy na overenie vedomostí študenta a mnoho iného) však musia byť založené už pri tvorbe diel. Snažme sa, aby nám tento vlak do novej etapy informačného veku neušiel. ●

V čom vidíš hlavnú výhodu ebookov?

Ebooky vydané Žilinskou univerzitou
online na: **edis.uniza.sk**

ŠAMPIONÁT ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ALPSKOM LYŽOVANÍ A SNOUBORDINGU

TEXT A FOTO LUDMILA MALACHOVÁ, ÚTV UNIZA

Parádne jarné počasie privítalo 16. marca 2023 vo Vrátnnej doline účastníkov 25. ročníka Otvorených majstrovstiev Žilinskej univerzity v alpskom lyžovaní a snoubordingu. Stalo sa už zvykom, že táto obľúbená športová akcia uzatvára pestrý zimný program aktivít Ústavu telesnej výchovy UNIZA.

V trinástich pripravených kategóriách bojovalo spolu 114 lyžiarov a snoubordistov. Športovú formu si dokázali načasovať nielen vysokoškoláci, ale aj milovníci zimných športov z radov zamestnancov.

Organizátormi akcie boli už tradične AC UNIZA a ÚTV UNIZA. Na záver podujatia tých najlepších v jednotlivých kategóriách, ako aj víťazov jednotlivých fakúlt, dekorovali prorektor UNIZA prof. Ing. Andrej Czán, PhD. a riaditeľ ÚTV UNIZA PaedDr. Róbert Janikovský. Naše poďakovanie patrí rektorovi Žilinskej univerzity, ktorý prevzal nad týmto vydareným športovým podujatím záštitu.

Držiteľom Putovného pohára za najlepší dosiahnutý výkon sa stal Alex CUKER (FPEDAS), víťaz študentskej kategórie lyžiarov.

Kompletné výsledky a fotogaléria sú vám k dispozícii na <http://utv.uniza.sk>. ●

Víťazi fakúlt:

FPEDAS	Cuker Alex
SjF	Gaššo Marcel
FEIT	Príč Martin
SvF	Jamriško Damián
FRI	Matko Adam
FHV	Fašanoková Natália
FBI	Lepeta Roman
Rektorát	Straňan Pavol

AKADEMICKÉ MAJSTROVSTVÁ SR V BEHU NA 10 000 METROV

29. APRÍL 2023
ATLETICKÝ ŠTADIÓN UNIZA

PROPOZÍCIE
AC.UNIZA.SK